

GAZİ BEDEN EĞİTİMİ VE SPOR BİLİMLERİ DERGİSİ

GAZI JOURNAL OF PHYSICAL EDUCATION AND SPORTS SCIENCES

2013, Cilt 18, Sayı 1-4 / 2013, Volume 18, Issue 1-4

ISSN 1300-2805

Yayının Türü/Type of Publication: **Yaygın**

Sahibi / Owner

Dr. İbrahim USLAN
Gazi Üniversitesi Rektörü

Genel Yayın Yönetmeni / Editor-in Chief

Dr. Mehmet GÜNAY
Spor Bilimleri Fakültesi Dekanı

Editör / Editor

Dr. İbrahim YILDIRAN

Sorumlu Yazı İşleri Müdürü / Publishing Editor

Dr. Fatih YENEL

Yardımcı Editör / Assistant Editor

Mustafa ALTUNSOY

Yayın Kurulu / Editorial Board

Dr. Azmi YETİM, Gazi Üniversitesi
Dr. Canan KOCA ARITAN, Hacettepe Üniversitesi
Dr. Christian WACKER, University of Freiburg/Germany
Dr. Dana BADAU, University of Tirgu Mures/Romania
Dr. Erich MÜLLER, University of Salzburg/Austria
Dr. Erdal ZORBA, Gazi Üniversitesi
Dr. Fatih BEKTAŞ, Karadeniz Teknik Üniversitesi
Dr. Gıyasettin DEMİRHAN, Hacettepe Üniversitesi
Dr. Gül T. SÖNMEZ, Lehman College New York/USA
Dr. Gülfem ERSÖZ, Ankara Üniversitesi
Dr. H. Ahmet PEKEL, Gazi Üniversitesi
Dr. Hülya AŞÇI, Marmara Üniversitesi
Dr. İbrahim YILDIRAN, Gazi Üniversitesi
Dr. Kanat JANUZAKOV, Manas Üniversitesi, Kırgızistan

Dr. Kemal TAMER, Gazi Üniversitesi
Dr. Konstantinos GEORGIADIS, Uni.of Peloponnese/Greece
Dr. Latif AYDOS, Gazi Üniversitesi
Dr. Manfred LAEMMER, German Sport Uni.Cologne/Germany
Dr. Mehmet GÜNAY, Gazi Üniversitesi
Dr. Mitat KOZ, Ankara Üniversitesi
Dr. Mustafa Levent İNCE, Orta Doğu Teknik Üniversitesi
Dr. Ömer ŞENEL, Gazi Üniversitesi
Dr. Renato MANNO, University of L'Aquila/Italy
Dr. Robert C. SCHNEIDER, The College at Brockport/USA
Dr. Settar KOÇAK, Orta Doğu Teknik Üniversitesi
Dr. Suat KARAKÜÇÜK, Gazi Üniversitesi
Dr. Turgay BIÇER, Marmara Üniversitesi
Dr. Ulviye BILGIN, Gazi Üniversitesi

İngilizce Dil Editörü / English Language Editor

Dr. Beyza Merve AKGÜL, Dr. Pınar Yaprak KEMALOĞLU

Dağıtım Koordinatörlüğü / Distribution Coordinator

Dr. Pınar KARACAN DOĞAN
Özgün PARASIZ, Ali ERASLAN, Şenol GÖRAL

Teknik Koordinatörlük / Technical Coordinator

Dr. Esin ESRA ERTURAN ÖĞÜT - Dr. Ebru ÇETİN
Okan Burçak ÇELİK, Merve KARAMAN, Tebessüm AYYILDIZ

İletişim Koordinatörlüğü / Communication Coordinator

Dr. Gülfem SEZEN BALÇIKANLI
Dr. Sümer ALVURDU, Serkan KURTIPEK, Emre Ozan TINGAZ

Yazışma Adresi / Corresponding Address

Gazi Üniversitesi Spor Bilimleri Fakültesi, Abant Sokak No:12, Gazi Mahallesi/ANKARA
E-mail: gbesbd@gmail.com

Gazi Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi yılda dört kez yayımlanır ve hakemli bir dergidir.
Gazi Journal of Physical Education and Sports Sciences is published quarterly.
All the articles appeared in this journal are published on the opinion of advertiser.

<http://dergipark.gov.tr/gbesbd>

GAZI BEDEN EĞİTİMİ VE SPOR BİLİMLERİ DERGİSİ

GAZI JOURNAL OF PHYSICAL EDUCATION AND SPORTS SCIENCES

2013, Cilt 18, Sayı 1-4 / 2013, Volume 18, Issue 1-4

ISSN 1300-2805

Danışma Kurulu / Editorial Advisory Board

Dr. A. Seda SARACALOĞLU, Adnan Menderes Üniversitesi
Dr. Ali Ahmet DOĞAN, Kırıkkale Üniversitesi
Dr. Ali Emre EROL, Gelişim Üniversitesi
Dr. Ali KIZILET, Marmara Üniversitesi
Dr. Arslan KALKAVAN, Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi
Dr. Atilla ERDEMLİ, İstanbul Üniversitesi
Dr. Atilla PULUR, Gazi Üniversitesi
Dr. Ayşe KİN İŞLER, Hacettepe Üniversitesi
Dr. Beyza Merve AKGÜL, Gazi Üniversitesi
Dr. Bülent GÜRBÜZ, Kırıkkale Üniversitesi
Dr. Can İKİZLER, İstanbul Esenyurt Üniversitesi
Dr. Caner AÇIKADA, Yakın Doğu Üniversitesi
Dr. Cengiz ARSLAN, Fırat Üniversitesi
Dr. Dilara SEVİMEY ÖZER, Gedik Üniversitesi
Dr. Dilşad MİRZEOĞLU, Sakarya Üniversitesi
Dr. Ebru ÇETİN, Gazi Üniversitesi
Dr. Ekrem Levent İLHAN, Gazi Üniversitesi
Dr. Emin KURU, Gazi Üniversitesi
Dr. Emine ÇAĞLAR, Kırıkkale Üniversitesi
Dr. ErkuT KONTER, Dokuz Eylül Üniversitesi
Dr. Esin Esra ERTURAN ÖĞÜT, Gazi Üniversitesi
Dr. F. Filiz ÇOLAKOĞLU, Gazi Üniversitesi
Dr. Fatih KILINÇ, Süleyman Demirel Üniversitesi
Dr. Fehmi TUNCEL, Ankara Üniversitesi
Dr. Ferda GÜRSEL, Ankara Üniversitesi
Dr. Füsün ÖZTÜRK KUTER, Uludağ Üniversitesi
Dr. Gazanfer DOĞU, İzzet Baysal Üniversitesi
Dr. Gökhan ÇALIŞKAN, Gazi Üniversitesi
Dr. Gül BALTACI, Hacettepe Üniversitesi
Dr. Gülfem SEZEN BALÇIKANLI, Gazi Üniversitesi
Dr. Gülgün ERSOY, Hacettepe Üniversitesi
Dr. Güner EKENCİ, İstanbul Gelişim Üniversitesi
Dr. Gürbüz BÜYÜKYAZI, Dokuz Eylül Üniversitesi
Dr. Hakan SUNAY, Ankara Üniversitesi
Dr. Haluk KOÇ, Gazi Üniversitesi
Dr. Hasan KASAP, Gedik Üniversitesi
Dr. Hatice ÇAMLIYER, Celal Bayar Üniversitesi
Dr. Haydar DEMİREL, Hacettepe Üniversitesi
Dr. Hayri ERTAN, Anadolu Üniversitesi
Dr. İ. Fatih YENEL, Gazi Üniversitesi
Dr. İbrahim CİCİOĞLU, Gazi Üniversitesi
Dr. İmdat YARIM, Gazi Üniversitesi

Dr. Kamil ÖZER, Gedik Üniversitesi
Dr. Kürşat KARACABEY, Düzce Üniversitesi
Dr. Mehmet GÜÇLÜ, Gazi Üniversitesi
Dr. Metin KAYA, Gazi Üniversitesi
Dr. Metin SAYIN, Celal Bayar Üniversitesi
Dr. Metin YAMAN, Gazi Üniversitesi
Dr. Muhsin HAZAR, Gazi Üniversitesi
Dr. Murat Sadullah ÇEBİ, Gazi Üniversitesi
Dr. Mustafa Yaşar ŞAHİN, Gazi Üniversitesi
Dr. Müslim BAKIR, Okan Üniversitesi
Dr. Necla GÜNAY, Gazi Üniversitesi
Dr. Nefise BULGU, Hacettepe Üniversitesi
Dr. Nevin ATALAY GÜZEL, Gazi Üniversitesi
Dr. Nevin GÜNDÜZ, Ankara Üniversitesi
Dr. Nevin ŞANLIER, Gazi Üniversitesi
Dr. Nevzat MİRZEOĞLU, Sakarya Üniversitesi
Dr. Niyazi ENİSELER, Celal Bayar Üniversitesi
Dr. Nurettin KONAR, İnönü Üniversitesi
Dr. Özbay GÜVEN, Gazi Üniversitesi
Dr. Özlem ORHAN, Gazi Üniversitesi
Dr. Perican BAYAR KORUÇ, Ankara Üniversitesi
Dr. Rana VAROL, Ege Üniversitesi
Dr. Rasim KALE, Gelişim Üniversitesi
Dr. Recep GÜRSOY, Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi
Dr. Reha ALPAR, Hacettepe Üniversitesi
Dr. Sami MENGÜTAY, Haliç Üniversitesi
Dr. Sedat MURATLI, Akdeniz Üniversitesi
Dr. Sema ALAY, Marmara Üniversitesi
Dr. Seydi Ahmet AĞAOĞLU, 19 Mayıs Üniversitesi
Dr. Seydi KARAKUŞ, Dumlupınar Üniversitesi
Dr. Sürhat MÜNİROĞLU, Ankara Üniversitesi
Dr. Şefik TIRYAKI, Mersin Üniversitesi
Dr. Tayfun AMMAN, Marmara Üniversitesi
Dr. Tekin ÇOLAKOĞLU, Gazi Üniversitesi
Dr. Timur GÜLTEKİN, Ankara Üniversitesi
Dr. Tuba MELEKOĞLU, Akdeniz Üniversitesi
Dr. Turgut KAPLAN, Selçuk Üniversitesi
Dr. Ümit KESİM, Bilgi Üniversitesi
Dr. Velittin BALCI, Ankara Üniversitesi
Dr. Yalçın TAŞMEKTEPLİGİL, 19 Mayıs Üniversitesi
Dr. Zafer ÇİMEN, Gazi Üniversitesi
Dr. Zekai PEHLEVAN, Mersin Üniversitesi

Bu Sayının Hakemleri / Editorial Advisory Board

Dr. Azmi YETİM, Gazi Üniversitesi
Dr. Suat KARAKÜÇÜK, Gazi Üniversitesi
Dr. E. Levent İLHAN, Gazi Üniversitesi
Dr. İbrahim YILDIRAN, Gazi Üniversitesi

Dr. Gülfem SEZEN BALÇIKANLI, Gazi Üniversitesi
Dr. Seyfi SAVAŞ, Gazi Üniversitesi
Dr. Sibel SUVEREN, Gazi Üniversitesi
Dr. Ömer ŞENEL, Gazi Üniversitesi

**GAZİ BEDEN EĞİTİMİ
VE SPOR BİLİMLERİ
DERGİSİ**

**GAZİ JOURNAL OF
PHYSICAL EDUCATION
AND SPORTS SCIENCES**

**Cilt
Sayı
Ocak-Nisan-Temmuz-Ekim**

**XVIII
1-2-3-4
2013**

**Volumes
Issue
January-April-July-October**

İÇİNDEKİLER

CONTENTS

**SPORDA PSİKOSOSYAL
ALANLAR**

**PSYCHO-SOCIAL AREAS
IN SPORT**

Liselerarası badminton müsabakalarına katılan sporcu-öğrencilerin spora katılım motivasyonlarının belirlenmesi

**1 - 6
E. Levent İLHAN
Eylem GENCER**

Determination of participation motivation of high school athlete-students that participated in badminton competition

SPOR YÖNETİM BİLİMLERİ

SPORTS MANAGEMENT SCIENCES

Türk spor federasyonlarının özerklik sonrası değişimi

**7- 26
Selda KOCAMAZ
Tekin ÇOLAKOĞLU
E. Esra ERTURAN-
ÖĞÜT**

The change of Turkish sport federations after the autonomy

Liderlikte judo stratejisi

**27 - 35
Suat BEGEÇ**

Judo strategy in leadership

**HAREKET VE ANTRENMAN
BİLİMLERİ**

**MOVEMENT AND TRAINING
SCIENCES**

Futsal oyuncularının doğrusal ve yön değiştirmeli tekrarlı sprint performanslarının karşılaştırılması

**36-44
Mehmet Gören KÖSE
Ali ÖZKAN
Sümer ALVURDU
Ayşe KİN-İŞLER**

The comparison of the repeated straight-line and repeated shuttle sprint performances of futsal players

Liselerarası Badminton Müsabakalarına Katılan Sporcu-Öğrencilerin Spora Katılım Motivasyonlarının Belirlenmesi

Levent İLHAN¹, Eylem GENCER²

¹Gazi Üniversitesi, Spor Bilimleri Fakültesi

²Ahi Evran Üniversitesi, Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu

Araştırma Makalesi

Öz

Bu araştırmanın amacı liseler arası badminton müsabakalarına katılan sporcu öğrencilerin spora katılım motivasyonlarını belirlemektir. Bu amaç doğrultusunda 2008-2009 eğitim öğretim yılında Ankara ilinde liseler arası düzenlenen ve erkeklerde 9, kızlarda 8 lisenin katıldığı şampiyonada, 78 (42 erkek, 36 kız) sporcuya, spora katılımlarının sebeplerini belirlemek üzere 30 maddeden ve 8 alt boyuttan oluşan Spora Katılım Güdüsü Ölçeği (Participation of Motivation Questionnaire=PMQ) uygulanmıştır. Envanterin güvenilirliği için hesaplanan Cronbach Alfa iç tutarlılık katsayısı toplam ölçek için .90 olarak bulunmuştur. Ölçekten elde edilen veriler, frekans ve yüzdelerle açıklanmış ve yorumlanmıştır. Spora katılım güdülenmesinde cinsiyet farklılığını test etmek için "t testi" kullanılmıştır. İstatistiksel anlamlılık için .05 anlamlılık düzeyi seçilmiştir. Araştırma grubunun katılım güdülleri, PMQ'da yer alan alt boyutlar bazında puan ortalamaları incelendiğinde kızlarda en önemli faktörün, "hareket/aktif olma" (1,12±0,25), erkeklerde ise takım üyeliği/ruhu (1,16±0,31) olarak bulunmuştur. Tüm genel faktör ortalamaları cinsiyet değişkenine göre karşılaştırıldığında anlamlı bir fark olmadığı görülmüştür (p>0.05).

Anahtar kelimeler: Okul sporları, badminton, spora katılım motivasyonu

Determination of Participation Motivation of High School Athlete-Students that Participated in Badminton Competition

Abstract

The purpose of this research is to determine the motivation of participate in sports of high school athlete-students participated in badminton competition. Participation of Motivation Questionnaire (PMQ) was used to gather data. The research was applied in badminton championship among high school athlete-students in 2008-2009 academic year in Ankara where 9 high school in males and 8 high school in females participated in. The data were analyzed by using the technique independent samples t test. 0.05 was chosen for the statistical significance. Results showed that the prior causes of motivation in females are "to do something that they are good at", "to wish to improve their skills", "to love moving". The prior causes of motivation in males are "to wish to rise in their branch", to love competition and winning". According to sub-dimension of PMQ it is "being active" the most motivation factor in participating in females (1,12±0,25) and "team membership/spirit" in males (1,16±0,31). There is no significant differences between males and females according to all general factors means ($p>0.05$).

Keywords: School sports, badminton, motivation of sports participation

Giriş

Spor, bireylerin bedensel, motorsal ve zihinsel performanslarını ortaya koydukları bireysel ve toplumsal bir olgudur. Spora başlamayı ve sonraki süreçte sportif başarıyı etkileyen temel öğelerin başında bireyin spora katılım motivasyonu gelmektedir.

"Çaba ve gayreti harekete geçiren" anlamında kullanılan motivasyon kelimesinin kelime köküne inildiğinde; "motive" hareket oluşturan, itici-hareket ettirici sebep, etken, yapan, neden; "motivate" sevk etmek, iletmek, harekete geçirmek anlamlarını içerir (Konter, 1995; Palmer, 1993; Raffini, 1993; Wakefield, 1996).

Motivasyona bireyin ihtiyaçları, ilgileri, merakları gibi içsel süreçler yada ödül, baskı, ceza gibi dışsal ve çevresel etmenler neden olabilir. Bazı kişiler içsel nedenlerle bazıları ise dışsal nedenlerle daha kolay motive olurlar. Dış ve iç motivasyon, psikologlar ve kuramcılar tarafından tanımlanan insan motivasyonunun iki tipidir (Malone ve Lepper, 1997). Dış motivasyon fark edilir ödüllere itimat ederken, iç motivasyon onun sahip olduğu amaç için aktivite üstlenmek olarak tanımlanabilir. Bireyler, kendilerini hem yeterli hem de denetimde hissettiklerinde yada kendi kendilerine karar verdikleri durumlarda içsel olarak motive olmaya yönelirler (Dweck,1986; Good ve Brophy, 1994).

İçsel motivasyonda birey kendi ihtiyaçlarını karşılamak, merakını gidermek yada yaptığı isten zevk aldığı için belli bir eylemde bulunur. Dıştan motivasyonda ise birey dışarıdan bir ödül almak, ceza almamak, başkalarının hoşuna gitmek yada başkalarını memnun etmek için eylemde bulunur (Ercan, 2001).

Leblanc ve Dickson'a (2005) göre, bireylerin spora yönelme nedenlerini anlamak kolay değildir. Bunun sebebi bireylerin spor yapmak için birçok farklı motivasyona sahip olmaları ve bu motivasyonların günden güne değişiklik göstermesidir. Özellikle çocuk ve gençlerin spor yapmalarını sürdürmeleri bakımından ailelerin ve antrenörlerin bu motivasyon kaynaklarını bilmesi gerekmektedir.

Spora katılım güdüsü ile ilgili yapılan ilk çalışmalar, beceri gelişimi ve öğrenimi, eğlence, fiziksel zindelik, arkadaş edinme ve başarmanın spora katılımı etkileyen en önemli nedenler olduğunu ortaya koymuştur. Belirtilen katılım motivasyonu araştırma gruplarının yaş düzeylerine, sosyo-ekonomik profillerine yada spor branşlarına göre değişkenlik gösterebilmektedir. Bunu yanında özellikle, gençlerin spora yönelmelerinde en çok vurgulanan motivasyon kaynaklarının başında genelde hoş vakit geçirme, yeteneklerini geliştirme ve eğlenme gibi faktörlerin olduğu bildirilmektedir (Hasırcı, 2000; Konter 1995).

Okullarda ve okul dışında yapılan spor faaliyetlerinin gerisinde, gençleri bu faaliyetlere motive eden faktörlerin belirlenmesi başta aileler, öğretmenler ve antrenörler için önemli görülmektedir. Bu doğrultuda araştırmanın amacı liselerarası badminton müsabakalarına katılan sporcu-öğrencilerin spora katılım motivasyonlarını belirlemektir.

Yöntem

Araştırma grubu, 2008-2009 eğitim öğretim yılında Ankara ilinde liseler arası düzenlenen ve erkeklerde 9, kızlarda 8 lisenin katıldığı şampiyonaya, okullarını temsilen katılan 78 (42 erkek, 36 kız) sporcu öğrencidir.

Sporcu öğrencilerin, katılım sebeplerini belirlemek üzere 30 maddeden ve 8 alt boyuttan oluşan Spora Katılım Güdüsü Ölçeği (Participation of Motivation Questionnaire=PMQ) uygulanmıştır. Envanterin güvenilirliği için hesaplanan Cronbach Alfa iç tutarlılık katsayısı toplam ölçek için .90 olarak bulunmuştur

Araştırmada veri toplama aracı olarak kullanılan (PMQ) Gill, Gross ve Huddleston (1983) tarafından geliştirilmiştir. Ölçeğin Türkçe'ye uyarlanması Çelebi tarafından envanterin geçerlik ve güvenilirlik çalışması Oyar, Aşçı, Çelebi ve Mülazımoğlu (2001) tarafından yapılmıştır. Katılımcının spor ve egzersize katılımında hangi sebebin ne kadar etkili olduğunu ortaya çıkarmak için "çok önemli (1)", "az önemli (2)" ve "hiç önemli değil (3)" şeklinde değerlendirilen ölçek, 30 maddeden oluşmaktadır. Ölçekten elde edilen düşük değerler o maddenin daha önemli olduğunu ortaya koymaktadır.

Spora katılım güdülenmesinde elde edilen verilerin puan ortalamaları bulunmuş cinsiyetlerine göre istatistiksel olarak anlamlı bir fark olup olmadığını test etmek için Independent Samples t-test analizi yapılmıştır. İstatistiksel anlamlılık için .05 anlamlılık düzeyi seçilmiştir.

Bulgular

Tablo 1. Araştırma Grubunun Katılım Motivasyonları Alt Boyutlarının Ortalamaları

Alt Boyutlar	N	Ortalama	SS
Beceri Gelişimi	78	1,25	0,29
Takım Üyeliği/Ruhu	78	1,17	0,27
Eğlence	78	1,36	0,33
Başarı/Statü	78	1,37	0,32
Fiziksel Uygunluk/Enerji Harcama	78	1,31	0,29
Yarışma	78	1,30	0,30
Hareket /Aktif Olma	78	1,22	0,31
Arkadaşlık	78	1,32	0,32

Tablo 1’de alt boyutlar incelendiğinde araştırma grubundaki sporcu öğrencilerin katılım motivasyonlarına ilişkin en önemli faktör ortalama puanı $1,17\pm 0,27$ olan “Takım Üyeliği/Ruhu” birinci sıradadır, bunun ardından sırasıyla “Hareket /Aktif Olma” ($1,22\pm 0,31$), “Beceri Gelişimi” ($1,25\pm 0,29$), “Yarışma” ($1,30\pm 0,30$), Fiziksel Uygunluk/Enerji Harcama ($1,31\pm 0,29$), Arkadaşlık ($1,32\pm 0,32$), Eğlence ($1,36\pm 0,33$) olarak belirlenmiştir. En önemsiz motivasyon faktör ise “Başarı/Statü” alt boyutu ($1,37\pm 0,32$) olarak bulunmuştur.

Tablo 2. Araştırma grubunun cinsiyet değişkenine göre spora katılım motivasyonları alt boyutları puan ortalamaları t testi sonuçları

Alt Boyutlar	Cinsiyet	N	Ortalama	SS	SD	t	p
Beceri Gelişimi	Kız	36	1,27	0,32	76	1,42	0,23
	Erkek	42	1,22	0,29			
Takım Üyeliği/Ruhu	Kız	36	1,19	0,34	76	0,53	0,79
	Erkek	42	1,16	0,31			
Eğlence	Kız	36	1,33	0,31	76	1,52	0,18
	Erkek	42	1,38	0,34			
Başarı/Statü	Kız	36	1,39	0,35	76	1,58	0,27
	Erkek	42	1,34	0,29			
Fiziksel Uygunluk/ Enerji Harcama	Kız	36	1,33	0,31	76	0,82	0,34
	Erkek	42	1,29	0,27			
Yarışma	Kız	36	1,32	0,30	76	1,32	0,43
	Erkek	42	1,27	0,22			
Hareket/Aktif Olma	Kız	36	1,12	0,25	76	1,92	0,09
	Erkek	42	1,29	0,37			
Arkadaşlık	Kız	36	1,33	0,31	76	0,61	0,72
	Erkek	42	1,30	0,32			

Tablo 2, incelendiğinde araştırma grubunun spora katılım motivasyonlarında cinsiyet farklılığını test etmek için yapılan t testi sonuçlarına göre kız ve erkek sporcu-öğrenciler arasında spora katılım motivasyonunun tüm alt boyutları bakımından bir farklılaşma olmadığı belirlenmiştir.

Tartışma ve Sonuç

Liselerarası badminton müsabakalarına katılan sporcu-öğrencilerin spora katılım motivasyonlarını belirlemek amacıyla yapılan araştırmanın bulgularına göre, grubun katılım motivasyonları alt boyutları incelendiğinde araştırma grubundaki sporcu öğrencilerin katılım motivasyonlarına ilişkin en önemli faktör, ortalama puanı $1,17\pm 0,27$ olan “Takım Üyeliği/Ruhu” birinci sıradadır, bunun ardından sırasıyla “Hareket /Aktif Olma” ($1,22\pm 0,31$), “Beceri Gelişimi” ($1,25\pm 0,29$), “Yarışma” ($1,30\pm 0,30$), Fiziksel Uygunluk/Enerji Harcama ($1,31\pm 0,29$), Arkadaşlık ($1,32\pm 0,32$), Eğlence ($1,36\pm 0,33$) olarak belirlenmiştir. Motivasyonel faktörler sıralamasının en sonunda ise “Başarı/Statü” alt boyutunun ($1,37\pm 0,32$) yer aldığı bulunmuştur

Seefeldt, Ewing ve Walk (1992) yapmış oldukları bir araştırmada yaşları 10 ile 18 arasında değişen 26000 öğrenciye niçin spor yaptıklarını, niçin sporu bıraktıklarını ve kazanma konusunda ne duyumsadıklarını sormuştur. Bu çalışmaya göre eğlenmek spor yapmak için temel bir neden, eğlence yoksunluğu sporu bırakmak birincil bir neden oluşturmaktadır. Buna paralel olarak Stillwell ve Willgoose (1997), Barber, Sukhi ve White (1999) yapmış olduğu araştırmalarda da bireylerin spora katılım motivasyonlarının başında eğlenmek geldiği bulunmuştur. Buna karşın araştırmada "Eğlence" alt boyutunun, "Başarı/Statü" alt boyutundan önce motivasyon kaynakları sıralamasına son sıralarda yer aldığı sonucuna ulaşılmıştır. Bu anlamda araştırma grubunun yaptıkları sporun eğlence alt boyutunu son sıralarda değerlendirmeleri, seçilen spor branşı ile ilgili olabileceği gibi kültürel ögeler yada ihtiyaçların farklılaşması şeklinde yorumlanabilir.

Araştırma grubunun spora katılım motivasyonlarında kız ve erkek sporcu-öğrenciler arasında spora katılım motivasyonunun tüm alt boyutları bakımından bir farklılaşma olmadığı belirlenmiştir. Belirlenen bu benzerlik, araştırma grubundaki kız ve erkek lise öğrencilerinin birbirlerine yakın motivasyon kaynaklarıyla badminton sporu yaptıklarının bir göstergesidir.

Araştırmanın veri toplama aracının alt boyutları içsel ve dışsal motivasyon kaynaklarından oluşan bir bütündür. Deci ve Ryan (1985) tarafından ortaya konulan, hür irade kuramına göre, motivasyonun üç alt boyutu vardır ve kendini gerçekleştirme sürecinde ortaya çıkmaktadır. Bu öğelerden ilki içsel motivasyondur. İçsel motivasyonda, bireyi öğrenmeye duyulan merak, başarmanın verdiği haz gibi içsel faktörler yönlendirmektedir (Deci ve Ryan 1985; Harter 1981; Lepper 1988). İkinci alt boyut olan dışsal motivasyonda, bireyin diğer bireylerden takdir almak, onların eleştirilerinden kaçınmak, ödül kazanmak gibi dışsal kaynaklı etmenlerin harekete geçirdiği belirtilmektedir. Üçüncü alt boyut ise, motivasyonun olmamasıdır. Motivasyonun olmaması durumu bireyin kendi eylemleri ile eylemlerinin sonuçları arasındaki bağlantıyı algılayamadığında gerçekleşir (Reeve, 2004). Bu durumda araştırmaya katılan lise düzeyindeki sporcu öğrencilerin motivasyonsuzluk boyutunda herhangi bir bulgu olmasa da iç ve dış kaynaklarının tamamında yüksek düzeyde motivasyona sahip olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Çocuk ve gençlerin spora katılımını artırmak yönünde spor eğitim politikalarının geliştirilmesi bakımından en önemli verilerden birinin de spora katılımın arkasında yatan motivasyonel faktörlerin dikkate alınmasıdır. Özellikle okul sporlarının, çocuk ve gençlerin sporla tanışmasını sağlaması, hareketli bir hayatı alışkanlık haline getirmeleri için bir potansiyele sahip olması özelliği dikkate alındığında, hızla gelişen ve değişen dünyada çocuk ve gençlerin yönelimlerinin de değişebileceği unutulmamalıdır. Bu motivasyonel faktörlerin düzenli olarak belirlenmesi, spor eğitim politikaların bu doğrultuda şekillendirilmesi ideal bir yaklaşım olarak benimsenmelidir.

Kaynaklar

- Barber, H., Sukhi, H. ve White, S. A.** (1999). The influence of parent-coaches on participant motivation and competitive anxiety in youth sport participants. *Journal of Sport Behavior*, 22(2), 162-181.
- Deci, E. L. ve Ryan, R. M.** (1985). *Intrinsic motivation and selfdetermination in human behavior*. New York: Plenum Press.
- Dweck, C. S.** (1986). Motivational processes affecting learning. *American Psychologist*, 41(10), 1040-1048.
- Ercan, L.** (2001). *Motivasyon-güdülenme, sınıf yönetiminde yeni yaklaşımlar*. Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.
- Good, T. L. ve Brophy, J.** (1994). *Looking in classrooms*. New York: HarperCollins.
- Gill D. L., Gross J. B. ve Huddleston, S.** (1983). Participation motivation in young sports. *International Journal of Sport Psychology*, 14, 1-14.
- Gill, K. ve Overdorf, V.** (1994). Incentives to exercise in younger and older women. *Journal of Sport Behavior*, 17, 87-89.
- Harter, S.** (1981). A new self-report scale of intrinsic versus extrinsic orientation in the classroom: Motivational and informational components. *Developmental Psychology*, 17, 300-312.
- Hasırcı, S.** (2000). *Sporda denetim odağı*. İzmir: Bağırman Yayımevi.
- Koivula, N.** (1999). Sport participation: Differences in motivation and actual participation due to gender typing. *Journal of Sport Behavior*, 22, 360-381.
- Konter, E.** (1995). *Sporda motivasyon*. İzmir: Saray Yayınları.
- Leblanc, J. ve Dickson, L.** (2005). *Çocuklar ve spor*. Ankara: Bağırman Yayımevi,
- Lepper, M. R.** (1988). Motivational considerations in the study of instruction. *Cognition and Instruction*. 5(4), 289-309.
- Malone, T. ve Lepper, M.** (1997). *Making learning fun: A taxonomy of intrinsic motivation of learning*. NJ: McGraw-Hill.
- Oyar, Z. B., Aşçı, H. F., Çelebi, M. ve Mülazımoğlu, Ö.** (2001). Spora katılım güdüsü ölçeği'nin geçerlik ve güvenilirlik çalışması, *H.Ü. Spor Bilimleri Dergisi*, 12(2), 21-23.
- Palmer, J. M.** (1993). *Performans değerlendirmeleri: Kişisel gelişim ve yönetim dizisi*. İstanbul: Rota Yayınları.
- Raffini, J.** (1993). *Winners without losers: Structures and strategies for increasing student motivation to learn*. Boston: Allyn and Bacon.
- Reeve, J. M.** (2004). *Understanding motivation and emotion*. USA: John Wiley ve Sons.
- Seefeldt, V., Ewing, M. ve Walk, S. E.** (1992). *An overview of youth sports*. Washington: DC.
- Stilwell, J. L. ve Willgoose, C. E.** (1997). *The physical education curriculum*. Boston: Allyn and Bacon.
- Wakefield, J.** (1996). *Educational Psychology: Learning To Be A Problem Solver*. Boston: Houghton Mifflin.

Türk Spor Federasyonlarının Özerklik Sonrası Değişimi

Selda KOCAMAZ¹, Tekin ÇOLAKOĞLU¹, E. Esra ERTURAN-ÖĞÜT¹

¹Gazi Üniversitesi, Spor Bilimleri Fakültesi

Araştırma Makalesi

Öz

Çalışmanın amacı, Türkiye'deki spor federasyonlarının özerklik sonrası idari, mali ve sportif başarılarındaki değişimlerini ortaya koymaktır. Araştırmada nitel araştırma yöntemlerinden yarı-yapılandırılmış görüşme tekniği kullanılarak veriler toplanmıştır. Araştırmanın çalışma grubunu spor federasyonlarında özerlik öncesi ve sonrasında görev yapmış altı federasyon başkanı ve GSİM bünyesinde özerlik öncesi ve sonrasında görev yapmış iki üst düzey yönetici oluşturmuştur. Elde edilen verilere "betimsel analiz" yöntemi uygulanmıştır. Özerklik sonrası idari değişimleri incelendiğinde federasyonlarda, daha hızlı bir işleyişe ve nitelikli personel istihdamına yönelik iyileşmeler olduğu, denetim uygulamalarının özerklik olsa dahi gerekli olduğu tespit edilmiştir. Federasyonların spor kulüpleriyle ilişkileri başkanlar tarafından gelişmiş olarak değerlendirilmiş ancak bürokratlar bu ilişkilerin bazı sakıncalı yönlerini vurgulamıştır. Özerklik sonrası mali değişime ilişkin olarak federasyonların reklam ve sponsorluk gelirleri ile bütçelerindeki gelir kalemlerinin arttığı ancak medya ilgisi çekemeyen branşların gelirlerinin devlete bağlı kaldığı, devletten alınan bütçenin olumlu değerlendirildiği, harcamalarının etkinlik sayısındaki artışa bağlı olarak arttığı ve tesis kullanımında mali bir zorluk yaşamadıkları tespit edilmiştir. Sportif başarıdaki değişime ilişkin olarak ise katılımcılar lisanslı sporcu sayılarının arttığını, düzenledikleri etkinliklerin sayıya çoğaldığını, kolaylaştığını, dolayısıyla organizasyonların başarılı olduğunu, buna ilaveten sporcu başarısının arttığını ve elit sporculara yönelik politikalarının antrenör seçimi ve gelişimi ile yetenek seçimi konularında yoğunlaştığını belirtmişlerdir. Sonuç olarak, spor federasyonlarının özerkliği gerek demokratik spor örgütlenmesi anlayışında altı çizilen rolleri gerekse sistemin işlerliğinde artan hız ve etkinlikleri açısından Türk spor sistemi için genel olarak olumlu değerlendirilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Spor Federasyonları, Özerklik, Türk Spor Yönetimi

The Change of Turkish Sport Federations after the Autonomy

Abstract

The aim of the current study is to establish the change of Turkish sport federations after their autonomy in terms of management, finance and sportive success. The semi-structured interview technique, which is a qualitative research method, is used to collect the data of the research. The working group of the research is consisted of six federation presidents and two senior managers of General Directorate of Youth and Sport who were in charge both before and after the autonomy of federations. A descriptive analysis is applied to the data. Findings shown that after their autonomy, the federations made a progress in a faster operation and in qualified human resources. However it is declared that the control is necessary even though there is the autonomy. The presidents evaluated the relations of the federations with the sport clubs as they were improved but the bureaucrats emphasized some undesirable facets of those relations. It is found that the revenue of the federations is increased with the advertisement and sponsorship income however the branches that cannot attract media are still bounded to government allocation. The allocation of the government was found favorable but expenditures, they declared, were increased due to the increase in the number of events. Access to the facilities was not counted as a financial problem. According to the change in the sportive success, stakeholders mostly asserted that the number of licensed athletes was raised; the events they organized were eased and increased. Therefore the events were successful and the success of the athletes was increased. Additionally, participants declared that the elite athlete policies were mainly focused on the talent identification and the choice and development of the coaches. As a result, the underlined roles of the sports federations in the understanding of autonomy and democratic sport organization, have generally been evaluated positively for the Turkish sports system in terms of the increasing speed and efficiency of the system's functioning.

Keywords: Sport Federations, Autonomy, Turkish Sport System

Giriş

Son yıllardaki spor yönetiminin yeniden yapılandırılması tartışmalarında üzerinde en çok durulan konunun spor federasyonlarının özerkliği olduğunu söylemek mümkündür. Nitekim, İmamoğlu (2002), faaliyetlerinde etkin ve verimli olabilmek, çabuk ve bağımsız karar alabilmek için idari ve mali açıdan serbest hareket edebilecekleri bir yapıda en iyi biçimde çalışmalarını sürdürmenin spor federasyonları için hayati önem taşıdığını belirtmiştir. Benzer olarak Fişek (1998, s. 420), “sporculardan başlayarak yukarı doğru demokratik biçimde örgütlenen, yukarıdan aşağıya da bürokratism ve merkezcilikten arınmış biçimde işleyen” bir spor yönetimi modeline duyulan gereksinimi ifade ederken hiç şüphesiz federatif yapının gerçek şekline; federasyonların özerk yapılanmasına da işaret etmektedir.

Ekenci ve Serarşlan (1997), geçmiş dönemlerin ortak sayılabilecek bir özelliği olarak sporun, genel siyasal, toplumsal, ekonomik ve kültürel parametreler karşısında bir türlü bağımsızlık kazanamayışını ifade etmişlerdir. Bununla birlikte, 2004 yılında başlayan bir “spor hareketi” spor federasyonlarının özerkleşmelerine imkan tanıyan bir yapısal değişim sürecini başlatmış, pek çok federasyonun özerkleşmesine olanak tanıyan mevzuat düzenlemesi gerçekleşmiştir. Çıkarılan 5105 Sayılı Kanunla GSGM’nin Teşkilat ve

Görevleri Hakkındaki 3289 Sayılı Kanunda önemli değişiklikler yapılmış, spor federasyonları idari ve mali yönden özerkleşerek çağın gereklerine uygun dinamik bir yapıya kavuşturulmuştur. Bürokratik sınırlılıkların doğurduğu iş yavaşlatıcı uygulamaların önüne geçilmiş, personel seçimi ve mali konularda hareket alanının gelişmesi özerkliğin sağladığı olumlu gelişmeler olarak kaydedilmiştir (Erturan & İmamoğlu, 2006).

Lakin özerkleşen federasyonların idari ve mali açıdan yapısal ve işlevsel bir takım sorunlar yaşadığı da bazı araştırmaların sonuçlarında rastlanabilen bir gerçektir (İmamoğlu, ve diğ. 2007). Spor teşkilatlanmasında en iyiyi bulmanın yolu olarak deneme-yanılma yönteminin seçildiğini düşündürmektedir. Hâlbuki Ekenci ve Serarslan'a (1997) göre, deneme-yanılma yöntemi, teşkilatlanmanın iyileştirilmesinde en pahalı yöntemlerden birisidir. Teşkilatlanmada köklü değişikliğe gitmeden önce hangi uygulamanın daha etkin ve verimli olacağını araştırılması gerekir. Bu noktada, spor teşkilatında köklü değişikliklerin yapıldığı süreçlerde, spor yönetimi alanında yapılan bilimsel çalışmalar göz önünde bulundurulması gereken önemli başvurular olarak düşünülmelidir.

Bu çalışmanın amacı, Türkiye'deki spor federasyonlarının özerklik sonrası idari, mali ve sportif başarılarındaki değişimleri ortaya koymaktır. Araştırma sonuçlarının spor teşkilatının değişim sürecinin güçlü ve zayıf yönlerine işaret ederek, ülkedeki spor yönetimi anlayışına katkı sağlayacağı düşünülmektedir.

Spor Federasyonlarında Özerkleşme Çalışmaları

Türkiye'de ilk federasyonların kuruluşu Türkiye İdman Cemiyetleri İttifakı'nın (TİCİ) 1922'de kurulmasıyla başlamıştır. TİCİ döneminde herhangi bir spor dalında bir federasyonun oluşabilmesi için en az üç bölgenin (mıntıka) bulunmasıyla (Mollaoğulları, 2008), aynı spor dalı ile ilgili Bölge Spor Kurulları temsilcilerince önerilecek iki katı aday arasından genel kurulca seçilen 7 kişiden oluşuyordu (Fişek, 1998). Federasyonlar bütçelerini kullanmakta, mal varlığı edinmekte serbesttiler. Ancak tüm bu işlemler Genel Merkezin denetimine tabi tutuluyordu. Genel merkezin önerisi üzerine genel kurul federasyonu kurmasının yanı sıra şartlara uymayan federasyonları kapatabiliyordu.

1923'te kurulan federasyonlar bu yapılarını 1936 yılına kadar korumuşlardır. TİCİ'nin 1936 yılında yapılan sekizinci umumi kongresinde kendini feshederek Türk Spor Kurumu'nun kurulması kararı alındığında, Türk spor yönetimi Türk Spor Kurumu (TSK) kontrolüne girmiştir.

Federasyonlardaki durum ise TİCİ'deki yapılarını korumuşlardır. Ancak TİCİ'den TSK'ya geçişte dönemin tek partisi Cumhuriyet Halk Partisi'nin hegemonyası nedeniyle sporda demokrasiden geriye dönüş başlamıştır (Mollaoğulları, 2008). Nitekim önceleri federasyon başkanları seçimle iş başına gelirken bu dönemde Genel Müdürün teklifi ve Gençlik ve Spordan Sorumlu Devlet Bakanının onayıyla atanmaya başlamıştır.

TSK dönemini 1938 tarih ve 3530 sayılı Beden Terbiyesi Kanununa hazırlık, özerk anlayıştan merkeziyetçi anlayışa geçişte bir ara dönem olarak değerlendirmek yanlış

olmayacaktır. TSK'nın ardından kurulan Beden Terbiyesi Genel Müdürlüğü (BTGM) Merkez Üniteleri, federasyonlar ve illerde bulunan bölge başkanlıklarından oluşturulmuştur. Spor federasyonları BTGM'de asli birimlerdir (Ağaoğlu, 1984). Bölgelerde ayrıca, spor federasyonlarının fahri temsilcileri olan spor ajanları da faaliyet göstermektedir (Demirci, 1986).

Dönem içinde yaşanan gelişmeler sonucunda, 1986 yılında 3530 Sayılı Kanun yerini 3289 Sayılı Kanuna bırakmış, BTGM'nin ismi de Beden Terbiyesi ve Spor Genel Müdürlüğü (BTSGM) olmuştur. Bu yapı çeşitli otorite değişikliklerine maruz kalıp sıkça isim değiştirerek günümüze kadar gelmiştir. Uzun yıllar ve çalışmanın da yapıldığı dönem boyunca Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğü olarak hizmet veren kurum, 2011 yılında Gençlik ve Spor Bakanlığına (GSB) dönüşmüştür.

Türk spor sisteminin yönetsel yapısında yeniden yapılanma ihtiyaçları süregelirken spor federasyonları da bir dönüşüm sürecine gereklilik duymaktadır. Spor federasyonlarının özerk bir yönetim modeline kavuşturulmasına çeşitli platformlarda işaret edilmiş, böylece etkinlik ve verimliliğin artırılabilceği vurgulanmıştır (İmamoğlu, 2002).

Erturan ve Yenel (2004), özerklik öncesi yaptıkları çalışmada federasyon başkanlarının, özerkleşmeyi yüksek düzeyde desteklediklerini tespit etmiş, federasyonların mali özerklik ile gelirlerini daha etkin ve verimli yöneteceklerini, ancak özerk federasyonların bir süre kamu kaynaklarından aynı ve nakdi yardım almaları gerektiğini ifade etmişlerdir.

Yine 1990 yılı Spor Şurası ön komisyon raporlarında, özerklikle ilgili konular ele alınmış, spor federasyonlarının mali, idari ve teknik yönlerden özerk olması ve başkan seçimlerinin uluslararası spor teşkilatlarının uygulama esasları göz önünde bulundurularak, o spor branşında faaliyet gösteren spor kulüplerinin temsilcilerince yapılması kararına varılmıştır (Spor Şurası, 1990).

Spor federasyonları için özerklik konusu 1999 yılında yayımlanan spor şurasında derinlemesine ele alınmış, Sporda Özerklik ve Spor Teşkilatının Yeniden Yapılanması Komisyonu federasyonlarla ilgili özerkliğin önemi ve gereğini ortaya koymuştur (Spor Şurası, 1999).

Spor federasyonlarının özerkleşmesinin gerekliliğine Spor Şuralarından başka 5 yıllık kalkınma planlarında ve 2000 yılı içinde hazırlanan Beden Eğitimi Spor ve İstanbul Olimpiyatları Özel İhtisas Komisyonu raporunda da yer verilmiştir (DPT, Sekizinci Beş Yıllık Kalkınma Planı, 2000).

Aslına bakılırsa, Türkiye'de Cumhuriyet sonrası ilk önemli özerkleşme hareketinin Türkiye Futbol Federasyonu'nun (TFF) özerkliği ile başladığı söylenebilir. BTSGM tüm branşlardaki spor federasyonlarını kendisine bağlarken ilk kez 1988 yılında, Türkiye Futbol Federasyonu bu kurumdan ayrılmış, takiben amatör futbolun da TFF yönetimine devredilmesiyle 1992'de yürürlüğe giren 3813 Sayılı Yasa ile TFF'nin özerkliği tam anlamıyla ve açık olarak tanımlanmıştır.

Türkiye’de amatör spor federasyonları ilk kez 04.3.2004 kabul tarihli 5105 Sayılı Kanunla özerkliğe kavuşturulmuştur. Madde 9’a göre federasyonlara, talepte bulunmaları durumunda Merkez Danışma Kurulunun uygun görüşü, Genel Müdürlüğün bağlı olduğu Bakanın teklifi ve Başbakanın onayı ile idarî ve malî özerklik verilebilecektir. Özerk olan federasyonlar, organları genel kurulu tarafından seçimle göreve gelen, her türlü kararlarını kendi organları içerisinde alan, bütçesi genel kurul tarafından onaylanan ve ibra edilen federasyonlardır.

2011 yılında idari ve mali statülerinin Anayasa’ya aykırı olduğu gerekçesiyle spor federasyonları için kullanılan “özerk” ibaresi 29.03.2011 tarihinde 6215 sayılı kanun ile “bağımsız” olarak değiştirilmiştir (BKDYDK, 6215). Bugün, uygulamada bir farklılık olmamakla birlikte özerk federasyonlar “bağımsız federasyonlar” olarak anılmaktadır.

Yöntem

Araştırma, elde edilen verilerin çözümlenmesinde kullanılan teknikler açısından nitel bir çalışmadır. Araştırmada yarı yapılandırılmış görüşme tekniği kullanılmıştır. Yarı yapılandırılmış görüşme formu hazırlanırken aşağıdaki aşamalardan geçilmiştir:

- Türkiye’de spor örgütlenmesi, federasyonlar ve federasyonların özerkliğine ilişkin doküman analizi yapılmıştır.
- Doküman analizi ve uzman görüşleri alınarak araştırmanın boyutları belirlenmiştir.
- Literatürde daha önceden yapılmış benzer bir çalışmadan (Erturan & İmamoğlu, 2006), faydalanılarak görüşmelerde kullanılmak üzere bir soru havuzu oluşturulmuştur.
- Soru havuzundaki sorular çalışma kapsamına yönelik değerlendirilmiş, uzman görüşüne başvurularak 12 maddeden oluşan görüşme formu oluşturulmuştur.
- Bir federasyon başkanı-akademisyen ve bir akademisyen ile pilot görüşmeler yapılmıştır.
- Bu görüşmelerden sonra 4 soru üzerinde değişiklik yapılarak son şekli verilen form ile görüşmelere başlanmıştır.

Araştırmanın çalışma grubunu spor federasyonlarının özerklik öncesi ve sonrasında görev yapmış federasyon başkanları ve GSGM bünyesinde özerklik öncesi ve sonrasında görev yapmış üst düzey yöneticiler oluşturmuştur. Bu bağlamda araştırmacı, federasyonları özerklik açısından incelediğinde, özerklik öncesi ve sonrasında görev yapmış 6 federasyon başkanı ve konuya başka bir perspektif katmaları açısından da 2 genel müdürlük yöneticisiyle görüşmüştür. Çalışma grubunun belirlenmesinde amaçlı örneklem belirleme yöntemlerinden zincirleme örneklem yöntemine başvurulmuştur.

Çalışmada veri analizinde “betimsel analiz” yöntemi uygulanmış, toplanan veriler analiz edilerek sonuçları karşılaştırmaya tabi tutulmuştur.

Betimsel analiz yaklaşımına göre, elde edilen veriler, daha önceden belirlenen

temalara göre özetlenir ve yorumlanır. Betimsel analiz dört aşamadan oluşur (Yıldırım, 2008).

- Betimsel analiz için bir çerçeve oluşturma,
- Tematik çerçeveye göre verilerin işlenmesi,
- Bulguların tanımlanması,
- Bulguların yorumlanması.

Verilerin analizinde ilk olarak araştırmanın kavramsal çerçevesi oluşturulmuştur. Araştırmanın boyutları olan federasyonların idari, mali ve sportif başarılarındaki değişimleri temel alan bu çerçeveye göre elde edilen veriler dikkatlice okunup düzenlenmiştir. Araştırma çerçevesi dışında kalan bazı veriler çıkartılmıştır. Kullanılan ifadeler düzenli bir biçimde betimlenmiştir. Gerekli görülen yerlerde görüşmeci ifadelerinden doğrudan alıntılara yer verilmiştir. Bu betimlemeler araştırmanın tartışma ve sonuç bölümünde raporlaştırılırken literatür bilgileri doğrultusunda karşılaştırmalı olarak değerlendirilip yorumlanmıştır.

Araştırmada nitel bulguların iç ve dış geçerlilik ile güvenilirlik sorunlarını gidermek üzere;

• Görüşme formlarının yapılandırılmasında ve katılımcıların belirlenmesinde alan uzmanlarının farklı görüşlerine başvurulmuş, literatürdeki benzer çalışmalar ve bunların araştırma metotları incelenmiştir.

• Araştırmanın yöntemi açık ve aşamalı olarak açıklanmıştır.

• Bulgular doğrudan alıntılarla desteklenmiş, yorumda bu alıntılarda edinilen görüşlere yer verilmiştir.

• Farklı görüş ve açıklamalara da yer verilerek bulguların yorumlanmasında olayların bir bütün olarak ele alınması sağlanmaya çalışılmıştır.

• Görüşmecilerle sessiz bir ortamda ve birebir olmaya özen gösterilmiştir.

• Başka araştırmacıların inceleme yapabilmesi için veriler düzenlenmiş ve saklanmıştır. Katılımcılardan elde edilen veriler kayıt cihazına kaydedilerek verilerin kaybı önlenmiştir.

• Araştırmaya ilişkin olmayan ifadeler görüşmenin çözümlenmesinde ayıklanmıştır.

Bulgular

Araştırmada spor federasyonları üç boyutta incelenmiştir. Bunlar özerklik öncesi ve sonrasında, idari, mali ve sportif başarı durumlarıdır.

Tablo 1. Görüşmecilerin demografik bilgileri

Görüşmeci	Kısa Adı	Unvan	Eğitim	Yaş	Görev süresi
G1		Federasyon Başkanı	Doktora	57	4 dönem
G2		Federasyon Başkanı	Doktora	48	2 dönem
G3		Federasyon Başkanı	Doktora	51	4 dönem
G4		Federasyon Başkanı	Y. lisans	46	2 dönem
G5		Federasyon Başkanı	Lisans	63	2 dönem
G6		Federasyon Başkanı	Lisans	46	2 dönem
G7		GSGM Unvanlı Yönetici	Lisans	56	-
G8		GSGM Unvanlı Yönetici	Y. lisans	54	-

Tablo 1’de de görüldüğü gibi, yöneticilerin tamamının üniversite mezunu olmaları görüşmelerin niteliği kadar, Türk spor sisteminin niteliği açısından da olumlu bulunmuştur.

İdari değişim

İdari boyutuna ilişkin ilk olarak federasyonların örgütsel yapısındaki değişimin özerklik öncesi ve sonrası dönemler için olumlu ve olumsuz tarafları incelenmiştir. Görüşmeciler bu konuda genel olarak olumlu yönde bir değişimin olduğu görüşünü vermişlerdir. Federasyon başkanları, özerklik öncesinde tamamen GSGM’ye bağlı bir birim olarak görevlerini devam ettirdiklerini ve bu yapının federasyonların çalışma hızlarını olumsuz yönde etkilediğini belirtmiştir. Özerklik sonrasında ise, kendi içlerinde örgütlenabildiklerini ve idari yönden kararlarını kendi yönetim kurulları aracılığıyla alabildiklerini belirtmişlerdir. Böylece GSGM’ye bağlı olan dönemdeki bürokrasinin neden olduğu zaman kaybının ortadan kalktığını, daha hızlı karar alabildiklerini belirtmişlerdir. Örneğin G2 bu durumu “Federasyonların bürokrasi yönü çok hafiflemiştir bu da federasyonların daha hızlı ve amaca uygun çalışmalarını sağlamıştır. Önceki dönemle kıyaslanırsa; eskiden daha hantal bir yapı vardı, bu hantal yapı değişmiş, federasyonlar kendi imkanlarıyla bir takım organizasyonları ve değişiklikleri yapabilecek duruma gelmişlerdir.” şeklinde ifade etmiştir.

Nitekim özerk yönetimlerin en temel amaçlarından bir tanesi hizmetlerin en ucuz, en kaliteli, en verimli ve en hızlı şekilde yapılmasını sağlamaktır (Eren, 1994). Araştırma sonuçlarına paralel olarak Erturan ve İmamoğlu (2006), çalışmalarında özerklik hakkının kazanılmasından sonra, yönetsel anlamda Türk federasyonlarının öncelikle uygulamada “hız kazandığını” belirtmiştir. Gerçekten de bu durum, spor gibi dinamik bir olgunun işlendiği örgütlerin daha sağlıklı yürütme faaliyetlerine sahip olacağı anlamına gelecektir (Erturan & İmamoğlu, 2006).

Benzer bir çalışmaya bakıldığında, Kayalarlı (2007) Türkiye’de spor federasyonlarının özerkleştirilmesi sportif hizmet ve faaliyetlerin etkinliğini ve verimliliğini arttıracığı sonucuna ulaşmıştır. Bu sonuç, çalışmayı destekler niteliktedir.

İdari boyutuna ilişkin ikinci olarak, özerklik öncesi ve sonrası federasyonların personel istihdamında ve performansında nasıl bir değişim olduğu incelenmiştir. Görüşmeciler genelde, özerklik ile federasyonların ihtiyaçları doğrultusunda donanımlı ve uygun personel istihdam etme hakkına sahip olduklarını belirtmişlerdir. Ancak bazı özerk federasyonlar bütçeden kaynaklanan problemler nedeniyle GSGM tarafından istihdam edilen personel ile çalışmak zorunda kaldıklarını ifade etmiştir.

Araştırmada katılımcılardan G4, özerklikten sonra “...yönetim kurulu kararıyla federasyona profesyonel personel alımları başladı. Federasyon ihtiyaçları doğrultusunda alınan, işinde uzman, kalifiye personelin performansı da üst seviyede oluyor...” şeklinde görüş bildirmiştir.

Paralel olarak bir başka çalışma, idari özerkliğin imkan verdiği personel istihdamının federasyon uygulamalarında olumlu sonuçlar doğurduğuna işaret etmiştir (Erturan & İmamoğlu, 2006). Yine eski bir federasyon başkanı Sevim’e (2009) göre özerk federasyonlar üst düzey kurum işleyişinde çalışmalı, federasyonun başında ilgili spor dalının içinden, alanında uzman ve dil bilen bir genel sekreter ve federasyonda çalışacak diğer elemanların da mümkün olduğunca alanı bilen uzman kişilerden seçilmelidir. Beden Eğitimi ve Spor Bölümlerinin Spor Yöneticiliği ve antrenörlük bölümü mezunlarının bu alanda değerlendirilmesi uygun olacaktır. Bu bağlamda özerkliğin, personelin nitelik kazanarak işleyişe katkı sağlaması noktasında faydalı olduğu düşünülmektedir.

Özerkliğin idari boyutuna ilişkin üçüncü olarak, paydaşlara özerkleşme öncesi ve sonrası getirilen denetim uygulamalarına ilişkin görüşleri sorulmuştur. Bu soruya genel olarak görüşmeciler; denetleme uygulamalarının değişmediğini ve GSGM Teftiş Kurulu tarafından denetlemenin yapıldığını belirtmişlerdir. Bundan başka federasyon başkanları özerkliğin keyfilik anlamına asla gelemeyeceğini, bu tür denetlemelerin sorumlulukların yerine getirilmesinde önemli olduğunu belirtmişlerdir.

Mesela G1 “Denetim uygulamalarında ben kendi kendini denetlemeden yanayım. Kurum kendini denetlemeli, işini doğru yapmalıdır. Biz bu güne kadar hiç sorun yaşamadık, o yüzden özerklikten önce iyiydi, özerklikten sonra iyiydi diyemeyiz. Ama çok ciddi denetimden yanayım.” ifadesiyle denetlemenin önem ve gereğini de vurgulamıştır.

Aynı görüşü destekleyen bir başka çalışmada federasyon başkanları, devletin denetiminin mutlaka gerekli olduğunu, usulsüz işlere kalkışmayan, arkasında durulamayacak kararların alınmadığı şeffaf bir federasyon genel kurulunun denetimden kaçınması için hiçbir sebep olmadığını ifade etmişlerdir (Erturan & İmamoğlu, 2006). Başkanlar devlet denetiminin makul ve mantıklı sebepler doğrultusunda ve sporun milli ve evrensel değerlerini korumak adına yapılması gerektiğinin altını çizmiş, denetimin politikacıların kötü niyetleri doğrultusunda yapıldığında ise suiistimal olarak düşünüleceğini ifade etmişlerdir. Bu sonuçlar çalışmamızda elde ettiğimiz sonuçla paralellik göstermektedir.

Nitekim Bahran’a (2002) göre; özerk kurumların bağımsızlığından asıl anlaşılması gereken bu şekilde yapılan makamların personelinin her türlü siyasi baskı, etki ve

telkinden arındırılmış bir statü güvencesi taşımasıdır. Bu kurumlar bu şekilde gerek kamu makamlarının gerekse temsil ettikleri özel örgütlerin baskı, yönlendirme ve etkilerinden korunmuş olmaktadır. Ancak bu konuları, görevlilerin yetkilerini yanlış veya kötüye kullanarak, keyfi işlem ve eylem yapmalarına imkan vermez. Çünkü bu otoriteler idari denetime tabi değilse bile, kararları dolayısıyla yargı denetimine tabidirler. Kararlarında hukukun kendilerine tanıdığı sınırlar içinde kalmak zorundadırlar. Kendi görev alanlarında oldukça kapsamlı yetkilerinin bulunması dolayısıyla bu yetkiler sonucu oluşturulan işlem ve eylemlerinin yargısal denetim, özellikle idari yargı denetimi dışında bırakılmasının özgürlükleri sınırlayıcı sonuçlar doğurabilmesi açısından bağımsız idari kuruluşların yargı denetimi kapsamına bulunması özgürlüklerin güvencesi olarak görülmektedir (Bahran, 2002).

İdari boyutuna ilişkin son olarak, özerkliğin federasyonların spor kulüpleri ile olan ilişkilerine yansımaları incelenmiştir. Bu konuda görüşmeciler genel olarak; özerkliğin federasyonlar ve kulüpler arasındaki ilişkiyi olumlu yönde etkilediğini belirtmişlerdir. Aşağıdaki ifadeler bu ilişkinin olumlu yönlerine dikkat çekmektedir:

G2: “Önceden spor kulüplerine çok fazla yardım yapamıyorduk ama şimdi % 15 kulüplere yardım yapabilme hakkımız var bu önemli bir değişiklik. ...[Özerklik] Alt yapı oluşturmada da birincil kaynak olan kulüplerle olan iletişimimizi bağımızı güçlendirmiştir.”

G3: “Özerklik, kulüpler ile olan ilişkilerimizi olumlu etkiledi çünkü federasyonlar daha rahat hareket edebiliyorlar. Örneğin bir kulübe malzeme yardımında bulunacağımız zaman bağlı bulunduğumuz birimlerin izni ile ve Genel Müdürün onayıyla yapabiliyorduk, şimdi ise Yönetim Kurulu kararıyla alt yapıyı desteklemek amacıyla yardımlarda bulunabiliyoruz. Dolayısıyla istediğiniz kulübe ekonomik anlamda yardım yapabiliyorsunuz.”

G4: “Özerklik sonrasında kazanılan idari ve mali bağımsızlık kulüplerle olan ilişkileri daha da güçlendirmiştir. Federasyon gelirlerini kendi üretmesi ve yapılan sponsorluk anlaşmaları federasyonun kulüplere sağladığı aynı ve nakdi yardımları nitelik anlamında arttırmıştır.”

G8: “Özellikle federasyon faaliyetlerine katılan kulüplerle aralarındaki ilişkiyi daha sıcak tutmaya başlamıştır. Daha çok federasyon seçimlerinde kulüpler oy kullandıkları için onlara yardım konusunda biraz daha destek veriliyor, istekleri daha çok dikkate alınıyor. Bunu kulüpler açısından olumlu bir gelişme olarak değerlendiriyorum. Daha önce federasyonlarla kulüpler arasındaki ilişkiyi kısıtlayan durum, eskiden federasyon başkanları kulüplere dâhil olmamak için seçimlerde kendi istekleri doğrultusunda kararlar alırken şimdi ise kulüplerin isteklerine daha çok yer veriyorlar.”

Görüldüğü üzere özerklik, federasyon ve kulüpler arasındaki ilişkilerin gelişmesinde çok boyutlu bir öneme sahiptir. Zira yardımların miktarı, yardımların yönetim kurulunca belirlenebilmesi ve sponsorluk desteği ve başkanlık seçimlerindeki ilişkilerin devamlı ve sağlıklı oluşu federasyonların özerklikle elde ettikleri hareket özgürlüğüyle güçlenmiştir.

Bununla birlikte bir başka bir çalışmada spor kulüpleri yöneticileri federasyonlarla olan ilişkilerinin zayıf olduğunu ifade etmiş federasyonların “etkili bir varlığı” olmadığını ileri sürmüşlerdir (Erturan, 2010).

Oysa Fişek’e göre (1998, s. 226), belli bir sporu yaptıran kulüpler bir üst basamaktaki spor federasyonunun Genel Kurulunu oluşturarak “hem düzenli olarak denetim görevin yapmakta hem de teknik yönetsel sorumlu Başkan ve Federasyon Kurulunu seçmektedir.” Kulüplerin yönetime katılmasını sağlayan anlayış federatif spor yönetimi hiyerarşisinin belkemiğidir. Araştırmada bu konuyla ilişkin olarak GSGM’de yönetici olan G7’nin özerkliğin kulüpleri olumsuz etkilediğine ilişkin aşağıdaki görüşü dikkat çekicidir:

G7: “Aslında ideal bir federasyon yapısı kulüplerden oluşur çünkü kulüplerin bir üst birliğidir federasyonlar. Hatta federasyonlar; kulüpler adına iş yapan, iş üreten, uluslararası sivil toplum örgütüdür. İlişkilerinin çok iyi olması gerekir... özerklikten sonra seçim sürecinden dolayı kulüpler delege olarak oy kullanıyor... bazı federasyonların seçimden galip çıkmalarının, kendilerini desteklemeyen delegelere, kulüplere pek sıcak bakmamalarına neden olduğunu görebiliyoruz. Kulüp yardım alamıyorken, antrenörse görev alamama durumuyla karşı karşıya kalabiliyor. Bunun şikâyeti bize çok geliyor. [Kulüp] Kendi bulunduğu konumdan geriye doğru itiliyor. Özerklik öncesinde böyle bir şey yoktu.”

Katılımcının ifadesi, özerkliğin diğer yüzünü göstermektedir. Burada federasyon yönetimlerinin ayrımcılık göstermeleri örgütlerinde özerkliğin demokratik özüne enformel olarak olumsuz bir etki yapabilmektedir. Bazı kulüplerin kayırılması demokratik federatif anlayışa şüphesiz terstir. Bunun anlamı gücün kişisel/kurumsal çıkarlar adına kötüye kullanılması olabilecektir. Bunu aksi yönünde ancak içerik olarak bir benzeri sonucu Erturan (2010, s. 221), çalışmasında ortaya koymuştur. Buna göre spor kulübü temsilcilerinin federasyon başkanlıkları seçimlerinde devletin ağırlık koyarak “siyasetin işin içinde olduğu” yönündeki görüşleri, bu kez devletin siyasi gücünü kullanarak federasyonlarda çıkar ilişkileri içine girdiğini göstermektedir. Nitekim Şahin (2011) de çalışmasında, federasyon başkanlarının seçimlerde siyasi baskılara maruz bırakıldığı düşüncesine benzer bulgular elde etmiş, özerklik sonrasında federasyonların, spor kulüplerinin iradesi dışında hareket ettirilmeye çalışıldığına işaret etmiştir. Görülmektedir ki spor federasyonları siyaset ya da başka güç odaklarının tesirine maruz kalabilmekte, aynı şekilde kulüplerle olan ilişkilerinde de çıkar ilişkilerine dayalı bir yaklaşım sergileyebilmektedir. Bu durum demokrasi temelinin henüz tam teşekkül etmediği toplumlarda kurumlara verilen “fazlaca” yetkinin kötüye kullanılmasına yönünde bir eğilimi işaret etmektedir. Bu bağlamda özerklik, spor federasyonlarında gücün kişisel/kurumsal çıkarlar adına kullanılmasına, manipüle edilmesine neden olabileceğini düşündürmektedir. Bunun önüne geçilmesi şüphesiz doğru bir denetim mekanizmasını hem siyasi yapılanmaya müsait bir kurum olan GSB hem de spor kanalıyla çeşitli siyasi çıkarlara hizmet vermesi muktedir spor federasyonlarına yönelik olarak fonksiyonel ve sürdürülebilir biçimde kurgulamak ve yürütmekle mümkün olabilecektir.

Mali değişim

Araştırmanın ikinci boyutu olan özerkleşme sonrası federasyonlardaki mali değişimleri incelemek üzere paydaşlara ilk olarak federasyonların gelir kaynaklarındaki değişiklikler sorulmuştur. Federasyon başkanlarının bu soruya genel olarak verdikleri cevap; özerklik öncesinde gelirlerin tamamının GSGM'den sağlandığı, özerklik sonrası ise, GSGM'nin tahsis ettiği bütçeye, ticari faaliyetler ve sponsorlardan elde ettikleri gelir kalemlerinin eklendiği şeklindedir. Örneğin G6 ifadesinde bu durumu şöyle açıklamıştır: “Özerklik almamızla birlikte bizim hareket alanımız genişledi ve aynı zamanda şirket kurma yetkimiz de var ama tabii kontrollü ticaret yapabilirsiniz. İsteddiğiniz zaman sponsor alabiliyorsunuz, sponsorun ayağına gidebiliyorsunuz veya özel gelirler sağlayabiliyorsunuz bu konuda özerkliğin yani bağımsızlığın iyi taraflarını görüyorsunuz...”

Erturan ve İmamoğlu (2006), yaptıkları çalışmada, özerk federasyon yönetiminin devreye girmesi ile mali kaynak oluşturmanın kolaylaştığı tespit edilmiş, başkanlar, sponsorluk, reklam gibi bir takım girişimlerle federasyonun kendi gelirlerini oluşturmada önünün açıldığını ifade etmişlerdir. Bununla birlikte medyada fazla yer bulamayan spor dalı federasyonlarının gelirleri GSGM'ye bağlı kalmaktadır. Mesela G8 “Federasyonların gelirlerinde çok büyük bir değişiklik olmadı şu anda biz her yıl federasyonların bütçelerini görüşüyoruz burada da gözlediğimiz kadarıyla GSGM'nin vermiş olduğu yardımların dışında basketbol, voleybol, satranç, badminton ve kayak gibi federasyonların dışında diğer federasyonlarda çok fazla bir değişiklik olmadı tamamen GSGM'nin yardımları var...” ifadesiyle özerk federasyonların halen büyük ölçüde devletten yardım aldıklarına işaret etmiştir.

Aynı şekilde G7, “Aslında özerklik kendi kaynaklarını yaratmaktır. çoğu federasyon öz kaynaklarını yaratamıyor.” ifadesiyle bu görüşü desteklemektedir. Bu durumda mali özerkliğin federasyonlar açısından ne ölçüde sağlıklı işlediği tartışmalı bir konudur. Bir başka ifadeyle özerklik, getireceği düşünülen mali bağımsızlığı henüz sağlayamamıştır. Şüphesiz bu kurumların sadece yasal statüsünü değiştirerek sağlanabilecek bir durum da değildir. Mali yönden güçlenmenin ancak ve ancak spor kulüplerinin tam teşekkül ettiği ve alttan spor federasyonlarına mali ve idari açılımlar sağladığı kuvvetli sistemlerde gerçekleşebileceği düşünülmektedir. Bu açıdan bakıldığında Türkiye’de henüz federasyonları “federe” yapan birimler olan kulüplerin mali yönden zayıf oluşları, aslında federasyonların neden mali yönden güçsüz hatta devlete bağımlı olduklarını açıklayıcı bir faktör olabilecektir.

Bundan başka federasyonların gelir kaynakları oluşturmak için sporcu, antrenör ve hakemlerden tescil işlemleri ve kulüplerden katılım payları talep etmeleri amatör spor dallarının ekonomik yönden güçlükler yaşamasına neden olabilmektedir. G7'nin aşağıdaki görüşü bu durumu açıklar niteliktedir.

“... özerk olmadan önce hiçbir sporcudan lisans ücreti almıyorduk, antrenör vize ücreti almıyorduk, hakem vize ücreti almıyorduk, katılım payı almıyorduk şimdi bütün federasyon öz kaynaklarını oluşturmak adına bunlardan ücret alıyorlar. Bu spor dalının

köreltilmesinde bir faktördür. Anadolu'da bir kulüp örneğın katılım payını ödeyemiyor nasıl katılacak. Olmaz işte böyle şeyler zaten yaygınlaştırmakta zorlanıyorken bunların yapılması branşın gelişimi ve yaygınlaşması açısından olumsuz bir durumu ortaya çıkarıyor ...”

Katılımcının görüşlerine paralel olarak bir başka çalışmada da spor kulübü yöneticileri, federasyonların kendilerinden aldığı lige katılım, lisans gibi bedellerin kaldırılması yönünde görüş bildirmişlerdir (Erturan, 2010).

Çalışmaya bakıldığında görüşmecilerin hem fikir oldukları, gelirlerin arttığı yönündedir, ancak çoğu özek federasyonun, özerkliğın gereğı olan mali bağımsızlığın tam anlamıyla gerçekleştirme düzeyine ulaşmadığına belirtmişlerdir. Federasyonların öz gelirlerini elde ederken sporun gelişimini olumsuz yönde etkileyecek yollardan gelir elde etmeleri ise o branşın gelişimini ve yaygınlaşmasını olumsuz yönde etkileyebilir.

Mali boyuta ilişkin ikinci soruda özerklik öncesi ve sonrası federasyonların giderlerinde nasıl bir değışim olduğı sorulmuştur. Federasyon başkanları bu soruya genel olarak, özerklik öncesi ve sonrasında gider kalemlerinde, ihtiyaçları doğrultusunda, artış yaşandığı cevabını vermişlerdir. Federasyonların genel giderlerini personel, kırtasiye, organizasyon ve kamp giderleri vb. giderlerin oluşturduğu belirtilmiştir. Özellikle özerklik sonrası federasyonların katıldığı organizasyon sayısında artış olduğı ve buna bağılı olarak federasyon giderlerinde artış olduğunu ifade edilmiştir.

Ayrıca GSGM üst düzey yöneticisi (G7), “... bol bol seyahate gidiyorlar, personel ücretleri arttı, kendileri bir genel sekreter alıyorlar, yönetim kurulu kararıyla ve çok fazla ücretlerle çalıştırabiliyorlar. Bunların iyi niyetli olduğunu düşünmüyorum” şeklinde görüş bildirmiştir.

Özerklik sonrası giderlerin artışı şüphesiz doğaldır ve büyümeye işaret eder. Burada dikkat edilmesi gereken, kamudan aktarılan kaynağın tasarruflu biçimde değerlendirilmesi ve yine kamuya en karlı biçimde dönüştürülmesidir. G7'nin kaygılı ifadesi bu görüşün dikkate alınmasına işaret eder niteliktedir.

Mali boyuta ilişkin üçüncü soruda özerklik federasyonlara GSGM tarafından ayrılan bütçeye ilişkin görüşleri sorulmuştur. Mali kaynak sıkıntısı yaşamayan federasyonlar bütçelerinin her yıl artarak devam etmesinden memnun olduklarını belirtirlerken, mali kaynak sıkıntısı olan federasyonlar GSGM tarafından ayrılan bütçenin yetersiz olduğunu belirtmişlerdir.

Örneğın G3, “GSGM tarafından verilen bütçe her sene artıyor. Bu sayede branşımızda Balkanlarda, Avrupa'da ve dünyada söz sahibi olduk. Yapmış olduğumuz projeler her zaman desteklendi hiçbir zaman geri dönmedi.” ifadesiyle GSGM'nin ekonomik desteğini olumlu yönde değerlendirmiştir. Buna karşılık G6, “Bütçemizi çok az görüyorum mevcut federasyonlar içersinde sporcu sayısı olarak üst sıralarda olmamıza rağmen verilen bütçeyi ben az buluyorum. Biz öz gelirlerimizi arttırmaya çalışıyoruz.” ifadesiyle söz konusu desteğı yeterli bulmadıklarını, ayakta kalmak için çalışmalar yaptıklarını belirtmiştir.

Ayrıca GSGM yöneticisi G8, “Genelde federasyonlar beş ister GSGM üç verir ama ek olarak bütçe yardımı da yaptığı oluyor örneğin dünya şampiyonaları için ilave bütçeler verilebiliyor.” ifadesiyle federasyonlara yapılan devlet yardımının süreçte güçlükler yaşansa da ihtiyaçlara göre şekillendirildiğini açıkça ortaya koymaktadır.

Çalışma kapsamında ulaşılan sonuçlar değerlendirildiğinde, öz gelirleri yüksek olan federasyonların devlet desteğinden memnun oldukları, öz gelirleri düşük olan federasyonlar devlet desteğine ihtiyaç duymaya devam ettikleri ve GSGM’nin söz konusu ekonomik desteğin ulaştırılmasında durumsalcı bir yaklaşım sergilediği görülmektedir. Mali gücün federasyonun devlet desteğine olan ihtiyacını azaltması münasebetiyle özerkliğini güçlendirdiği konusuna daha önce değinilmiştir. Bunun yanı sıra, İmamoğlu’na göre (1999, s. 74), “Günümüz şartlarında bütün federasyonların mali kaynaklarının tamamını kendisinin temin etmesi söz konusu olamayacağı için kamu hizmeti yapan federasyonlar özerk olmalarına rağmen kamu kaynaklarından aynı ve nakdi yardım alabilmelidirler”.

Mali boyuta ilişkin son olarak federasyonların spor tesislerini kullanımındaki değişiklikler incelenmiştir. Federasyon başkanları genel olarak tesislerin bakımsız ve yetersiz olduğunu ancak GSGM’ye ait tesislerin kullanımı konusunda sıkıntı olmadığını belirtmişlerdir. Kayalarlı (2007), yaptığı çalışmada spor tesislerinin etkin ve verimli kullanımı açısından spor federasyonlarının özerkliğinin gerekli olduğu sonucuna ulaşmıştır.

Bu konuda GSGM yöneticisi G7, “Çok kötü bir değişiklik bence. Daha önceden tesisler bize aitken tüm amatör spor kulüpleri idman yapıyorlardı ama şimdi federasyonlara verdiğimiz salonlarda hiçbir amatör spor kulüp idman yapamıyor. Bir şey daha var, biz bazı tesisleri de belediyelere kiraladık. Ancak vermeden önce tüm amatör kulüpler yararlanıyordu şimdi ise yararlanamıyorlar. Bu bizim hatamız. İşletsinler diye veriyoruz ama onlar kendi kulüpleri dışında çalışmalara izin vermiyor.” şeklinde açıklama yapmıştır.

Bu görüş ile paralellik gösteren bir başka çalışmada, İmamoğlu ve arkadaşları, devletin mülkiyetindeki spor saha tesislerinin talepte bulunulması durumunda isteyen yahut daha güçlü olan spor kulübüne tahsis edilmesi, kiralanması, kullanım hakkının uzun süreli devredilmesi, aynı spor branşında faaliyet gösteren diğer kulüpleri zor durumda bıraktığını ileri sürmüşlerdir. Zira kullanım hakkını eline geçiren kulüp diğer kulüplerin bu spor saha ve tesislerinden yararlanmasına izin vermemekte yahut işin ticaretini yaparak ve tesis bakımından tekelleşerek devletin belirlediği meblağdan daha yüksek kullanım bedeli istenmektedir (İmamoğlu, 2007). Gerçekten de başta spor tesisleri olmak üzere kamu kaynaklarının eşit bir şekilde kullanılmasının sağlanması amatör spor branşlarının eşit şartlar altında gelişmesi açısından önemli görülmektedir. Araştırmada başkanlar tesislerde devlet kaynaklarının kullanımına ilişkin bir sorun görmezken, bürokratlar, tesislerin koordinasyonu ve etkin kullanımında özerkliğin bazı kulüpler açısından eşitliği bozabileceğini belirtmişlerdir.

Sportif başarıdaki değişim

Araştırmanın üçüncü kısmında özerkleşmenin federasyonlarda sportif başarıya etkisi üzerine sorular yöneltilmiştir. İlk olarak özerklik öncesi ve sonrası federasyonların lisanslı sporcu sayılarında nasıl bir değişim gözlemlendiği sorulmuştur.

Bu soruya genel olarak; bağımsız olmalarının lisanslı sporcu sayısı artışında olumlu yönde etkisinin olduğunu ancak sadece bununla ilişkilendirilmemesi gerektiği çünkü federasyon çalışmalarının da çok büyük etkisi olduğu cevabını vermişlerdir. Özerkleşmenin bu artışa etkisi olumlu bulunsa da çalışmaya katılan bazı katılımcılar başarının sistemden kaynaklandığı kadar, sisteme işlevsellik kazandıracak olan çalışanların performansı ile de doğrudan ilişkili olduğunu belirtmişlerdir.

G2, “Özerkleşmenin de etkisi var, ama bizim de çalışmalarımızın etkisi var. Örneğin lisanslı sporcu sayısında 2004 yılında 95 binlerde olan sporcu sayımız 2004-2011 arasında 240 binlere gelmiştir. Bu büyük bir başarıdır... Federasyonumuzdaki ekip ruhunun ve kurulların büyük çalışması var.” ifadesiyle çalışma arkadaşlarının etkisinin inkar edilemez olduğuna vurgu yapmıştır. Nitekim bu tür çalışmalar sistemden kaynaklandığı kadar, sisteme işlevsellik kazandıracak olan insan kaynaklarıyla da doğrudan ilişkilidir. Özerklik sonrası sporcu sayılarına bakıldığında önemli ölçüde artış olduğunu söylemek doğru olacaktır.

Buna karşılık çalışmada kimi zaman yanlış uygulamalar yapıldığını vurgulamıştır. G7, “İl müdürlerinin performansını ölçeceğiz diye bir yanlış uygulama yapıldı. [İl müdürleri] lisanslı sporcu sayısı artsın diye okullardaki tüm çocuklara lisans çıkarttı [...] O nedenle bu lisanslı sporcu sayısının bir başarı kriteri olduğunu düşünmüyorum...” ifadesiyle kimi zaman yanlış uygulamalar yapıldığını vurgulamıştır. Lisanslı sporcu sayılarında aldatmacaya sebep olabilecek bu tür uygulamaların önüne geçilmesi için federasyonların sporcu yetiştirme amacından sapmadan gerçekçi politikalar belirlemesi yerinde görülmektedir.

İkinci olarak özerklik sonrası federasyonlar tarafından düzenlenen ulusal ve uluslararası etkinliklerin başarıları değerlendirilmiştir. Federasyon başkanları bu soruya genel olarak; bağımsızlık öncesinde bu tür organizasyonlarda çeşitli sıkıntılar yaşandığını, özerklik sonrasında ise organizasyonları daha başarılı bir şekilde yapıldığı cevabını vermişlerdir.

Spor politikalarının ayrılmaz bir parçası hiç şüphesiz ulusal ve uluslararası spor müsabakalarıyla ilişkilidir. Müsabakayı düzenleyen ülkenin organizasyon tecrübesinin artması ve spor konusunda deneyimli bir imaj çizmesi önemli bulunmaktadır (De Boscher ve diğ. 2006). Bir başka deyişle federasyonların özerklik sonrası spor müsabakalarının düzenlenmesindeki başarıları iyi bir spor politikasında beklendiği bir durumdur.

Katılımcıların konuya ilişkin görüşleri ise;

G2: “Özerklik sonrasında federasyonumuz yurt içi organizasyonlarda sponsorluk kolaylaştığı için yerel yönetimler ve firmalar aracılığıyla çok başarılı organizasyonlar

gerçekleştirilmiş ve büyük başarılarla imza atılmıştır. Özerkleşme ile birlikte organizasyonlardaki hantal yapı değişmiş ve federasyonlar üzerindeki yük ortadan kalkmıştır.”

G4: "Özerklik öncesi Genel Müdürlüğe bağlı olan federasyon; bütçe sıkıntısı, personel yetersizliği ve bürokrasi nedeniyle ulusal ve uluslararası organizasyonları yapmakta büyük bir zorluk çekiyordu. Özerklikten sonra federasyonun ihtiyacı olan personel istihdamı, personelin ulusal ve uluslararası organizasyonlar için gerekli eğitimlerin verilmesi, özerklik öncesi yetersiz kalan görev harcırahlarının buna göre düzenlenmesi, satın alma talimatının uygulamaya geçmesiyle mal ve hizmet alımında kriterlerin belirlenerek organizasyonların en iyi fiziki koşullara sahip otellerde yapılması ulusal ve uluslararası organizasyonlardaki başarının temelini oluşturdu..." şeklindedir.

Yine, spor federasyonları özerkleştikten sonra, spor organizasyonlarını profesyonel kişilerle yapmaya başladıklarını ve bununla birlikte organizasyon tecrübesinin artmasıyla düzenledikleri etkinliklerin başarısında da artış olduğu görüşünü belirtmişlerdir. Nitekim 2004 yılından sonra Türkiye’de prestijli spor etkinlikleri çeşitli federasyonlar tarafından sıkça düzenlenir olmuştur. Bunlara örnek olarak 2005 Universiad, 2006 Formula 1, 2010 Dünya Basketbol Şampiyonası, 2011 Universiad Kış Oyunları, 2011 ve 2012 WTA Turnuvaları vb organizasyonlar verilebilir.

Özerklik öncesi yapılan bir çalışmada (Erturan 2003) araştırma gurubundakiler özerk yapıdaki federasyonların spor hizmetlerinde daha etkin ve verimli olacağı görüşüne %46,2 oranında pek çok, %41,0 oranında çok katıldıklarını belirtmiştir (Erturan, 2003). Erturan’ın yaptığı çalışmadaki sonuçlar, ulaştığımız sonuçlarla paralellik göstermektedir.

Özerklik sonrası 2007 yılında Kayalarlı’nın yapmış olduğu çalışmada ankete katılanların, bölgesel ve ulusal spor organizasyonlarının etkin ve verimli bir şekilde yürütülebilmesi açısından spor federasyonlarının özerkliğinin olumlu bir gelişme olacağına % 37,3’lük oranla katılmadıkları, % 30’lük oranla kararsız oldukları, % 32,7’lik oranla katıldıkları görülmektedir. Kayalarlı’nın yaptığı çalışma sonucu ile çalışmamızdaki sonuç paralellik göstermemektedir. Bunun nedeni olarak çalışma gruplarının farklı olması düşünülebilir. Kayalarlı, çalışmasında Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğü ile Spor Federasyonlarının çeşitli kademelerinde görev alan kişiler ile görüşmüştür. Bu çalışmada ise çalışma grubumuzun büyük bir kısmını federasyon başkanları oluşturmuştur. Bu iki tür farklı örgütün farklı yorumları olarak değerlendirilebilir.

Üçüncü olarak, sporcuların ulusal ve uluslararası organizasyonlardaki başarı durumları değerlendirmeye alınmıştır. Federasyon başkanları buna ilişkin soruya genel olarak; özerklik sonrası başarılarının arttığı cevabını vermişlerdir.

G4: "Özerklik sonrası federasyonumuz, sporcularımızın eğitimleri için, dünyanın en iyi üç antrenörü ile sözleşme imzalayarak çalışmalara başlamıştır. 2005 yılı ve öncesi uluslar arası anlamda toplam 5 madalyamız varken şu anda sporcularımızın uluslar arası alanda 52 altın 31 gümüş ve 42 bronz olmak üzere toplam 125 madalyayı ülkemize kazandırmışlardır."

Ayrıca: G5, “Sporcu organizasyonlara katıldıkça tecrübe kazanır. Eskiden parasızlık nedeniyle organizasyonların çoğuna katılamıyorduk, devlet gönderemiyordu. Özerklik sonrası yurt içi ve yurt dışı faaliyetlere katılım arttı. Dolayısıyla da sporcuların başarıları bununla ilişkili olarak artış gösterdi.”

G6: “Sporcularımızın başarısında özerklik sonrası artış gözlemlendi Uluslararası yarışmalarda sporcularımız çok iyi derecelere alabiliyorlar.”

Ayrıca yukarıdaki görüşe katılmakla birlikte G8 bazı branşlarda kulüpleşmenin haricinde başarıyı etkileyen bir faktör olarak spor salonlarını işaret etmiştir:

G8: “Özerklik sporcuların başarısını olumlu etkiledi. Bazı branşlarda kulüpleşmenin haricinde özel spor salonlarının bu konuda etkisinin olduğunu düşünüyorum. Tekvando, bilardo gibi spor dallarında özel başlayan sporcular başarının gelmesiyle lisanslı sporcu olarak kulüplere yönelerek başarıda rol oynamışlardır.”

Gerçekten de bir dönem Türk sporcular da uluslararası arenada önemli başarılar elde etmişlerdir. Türk sporcular, uluslararası organizasyonlarda çeşitli dallarda altın, gümüş ve bronz olmak üzere toplam 21 bin 802 madalya kazanmıştır (KDK, 2010).

Ancak; örneğin Olimpiyat madalyaları kıstas alındığı zaman aşağıdaki gibi bir tablo ortaya çıkmaktadır.

Tablo 2. 2000-2012 Yaz olimpiyatlarında Türkiye

	2000	2004	2008	2012
Altın	3	3	1	1
Gümüş		3	4	2
Bronz	1	4	3	1
Toplam	4	10	8	4

Tablodan anlaşıldığı üzere 2000-2012 yıllarında katıldığımız olimpiyat oyunlarında madalya sayılarında anlamlı bir artış görülmemekte ve istikrar sorunu dikkat çekmektedir. Bunun nedenleri bir başka çalışmanın konusu olabileceken basit bir yorumla federasyonlardaki milli sporcuların yetiştirilmesindeki elit sporcu politikalarının revize edilmesi ihtiyacı göze çarpmaktadır. Burada en çok da, elit spor politikaları oluşturulurken antrenör, antrenman tesisi, sporcu sosyal hakları, bilimsel performans analizleri gibi hususlarında da yapılandırılması gereklidir (De Boscher, 2010).

Sporcuların sportif başarısındaki devamlılığın sağlanmasına yönelik olarak federasyonlara elit sporcu yetiştirmeye yönelik program ve politikaları sorulmuştur. Bu bağlamda, araştırmanın son boyutunda, katılımcılar bu konuda federasyonlarında uyguladıkları politikaları anlatmışlardır. Her federasyon branşın özelliklerine uygun sporcu yetiştirilmesi ile alakalı bir politika izlemeye çalıştıklarını belirtmişlerdir. Aşağıdaki bazı ifadeler federasyonların elit sporcu yetiştirme program ve politikalarına

örnek gösterilebilir:

G2: “Türkiye şampiyonalarında tespit ettiğimiz sporcuları yıllık yetiştirme kamplarına alıyoruz yaş gruplarına göre de eğitim programlarına alarak destekliyoruz. ...sporcuları kamplarda destekliyoruz. Alt yapıdan sporcu yetiştirmede ise, öncelikle çalışma yerlerimizi ve antrenör sayımızı çoğalttık... Antrenörlerimizi eğitiyoruz ve sonra onlardan okullarda halk eğitim kurslarında, kurslar açmalarını sağlayarak yetenekli sporcuların bulunması yolunda çalışmalar yapmalarını sağlıyoruz.”

G3: “...Türkiye genelini tarıyoruz ilkokullar, minikler, yıldızlar, gençler turnuvalarında başarılı olan sporcuları teknik kurullar tespit ediyor. Yıl içerisinde 3-4 eğitim kampı yapıyoruz, başlarına ciddi, yurt dışından getirdiğimiz antrenörleri koyuyoruz. Antrenörlerimiz için seminerleri devam ettiriyoruz.”

G4: “Milli Takım havuzuna giren sporcularımız, alt yapı geliştirme grubu antrenörleri tarafından okul döneminde illerde bölgesel kamplarla, yaz tatilinde ise genel kamplarla uluslararası şampiyonlara hazırlanmaktadırlar...”

G5: “Elit sporcu faaliyetleri için 2000 doğumlu çocuklar taranıyor. İşinde uzman olan kişilerle çalışıyoruz. Bu çocukların ebeveynleri takip ediliyor. ...”

G6: “Elit sporcu için üniversitelerle iç içeyiz, eğitime çok önem veriyoruz, antrenör arkadaşlarımızı eğitiyoruz, ayrıca üst düzey sporcu olabilecek gençleri kamplara çağırıyoruz. Bütçemizin kısıtlı olmasından dolayı alt yapı da tarama yapamıyoruz.”

Bulgular incelendiğinde federasyonların elit sporcu yetiştirme politikalarının genelde sporcu kampları, antrenör gelişimi ve yetenek seçimi konularında ağırlık kazandığı görülmektedir. Gelişmiş ülkelerde göze çarpan spor politikaları arasında yetenek seçimi ve antrenör provizyonu da bulunmaktadır. Örneğin Avustralya’da 2007-2008 döneminde 3,095,000 A\$ ulusal yetenek seçimi programında harcanmıştır. Çalışmalar yetenek seçiminin Olimpik başarı şansını artırdığını işaret etmektedir (Houlihan, 2005). Aynı şekilde antrenör seçimi ve gelişimi de elit sporcu politikalarında önemli rol oynamaktadır. Bir çalışmada antrenör seçimi ve gelişimi konusundaki politikaların Birleşik Krallık’ta çok iyi düzeyde, İtalya ve Hollanda’da iyi düzeyde olduğu tespit edilmiş ve bu durumun bu ülkelerin sportif başarısının açıklanmasında etkili bir faktör olduğu belirtilmiştir (De Bosscher ve diğ., 2009). Buna göre Türkiye’deki federasyonların elit spor politikalarında antrenör seçimi ve eğitimi ile yetenekli sporcuların tespit edilmesine yönelik faaliyetlerin bulunması olumlu bir gelişme olarak değerlendirilebilir. Bununla birlikte bir önceki boyutta değinilen sporcu başarısındaki az gelişmeye bakılarak bu politikaların halen yetersiz olduğu düşünülebilir.

Tartışma ve Sonuç

Özerklik sonrası idari değişimleri incelendiğinde federasyonlarda, daha hızlı bir işleyiş ve nitelikli personel istihdamına yönelik iyileşmeler olduğu, denetim uygulamalarının özerklik olsa dahi gerekli olduğu tespit edilmiştir. Federasyonların spor kulüpleriyle ilişkileri başkanlar tarafından gelişmiş olarak değerlendirilmiş ancak bürokratlar bu

ilişkilerin bazı sakıncalı yönlerini vurgulamıştır.

Özerklik sonrası mali değişime ilişkin olarak federasyonların reklam ve sponsorluk gelirleri ile bütçelerindeki gelir kalemlerinin arttığı ancak medya ilgisi çekemeyen branşların gelirlerinin devlete bağlı kaldığı, devletten alınan bütçenin olumlu değerlendirildiği, harcamalarının etkinlik sayısındaki artışa bağlı olarak arttığı ve tesis kullanımında mali bir zorluk yaşamadıkları tespit edilmiştir.

Sportif başarıdaki değişime ilişkin olarak ise olumlu bulgular elde edilmiştir. Katılımcılar lisanslı sporcu sayılarının arttığını, düzenledikleri etkinliklerin sayıya çoğaldığını, kolaylaştığını, dolayısıyla organizasyonların başarılı olduğunu, buna ilaveten sporcu başarısının arttığını ve elit sporculara yönelik politikalarının antrenör seçimi ve gelişimi ile yetenek seçimi konularında yoğunlaştığını belirtmişlerdir.

Sonuç olarak, spor federasyonlarının özerkliği gerek demokratik spor örgütlenmesi anlayışında altı çizilen rolleri gerekse sistemin işlerliğinde artan hız ve etkinlikleri açısından Türk spor sistemi için genel olarak olumlu değerlendirilmiştir. Özellikle, özerkliğin idari ve mali yönden işleyişte rahatlık sağladığı çalışmanın sonuçları arasındadır. Lakin özerklik, ülkedeki sportif başarıyla beraber değerlendirildiğinde önemli bir sorun ortaya çıkmaktadır. Sportif başarının birer kriteri olarak sporcu sayılarının artması, başarılı sportif etkinliklere ev sahipliği yapma ve elit sporcu politikaları çalışmada olumlu değişimler olarak değerlendirilse de bu başarıların elit sporcuların başarı sonuçlarıyla paralel olmadığı görülmektedir. Bir başka deyişle, ülkedeki sportif başarı, elit sporcuların getirdiği madalya ve şampiyonluklar kriter alınarak değerlendirildiğinde özerkliğin olumlu bir değişim sağlamadığı biçiminde bir genellemeye gidilebilir. Bu durumda araştırmanın bulgularına bakılarak özerkliğin olumlu bir değişime neden olduğunu sorgusuzca kabul etmek yanlış olacaktır.

Şüphesiz araştırmanın temel sınırlılığı kişi görüşlerine dayanmasıdır. Bu çalışma, görüşmecilerin özerklik sürecini örgütleri açısından nasıl algıladıklarına yönelik bir araştırmadır. O halde çalışma grubundakilerin algıladıkları biçimde özerkliğin, sporda somut başarılarla doğrudan bir katkısı olamayabileceğini de not etmekte fayda vardır. Genel hatlarıyla özerklik sonrası gelişmeleri değerlendiren bu çalışmaya ek olarak, ileride, özerkliğin gerektirdiği siyasi müdahale olmadan yönetim ve mali bağımsızlığın ne ölçüde gerçekleştiği, hangi federasyonların özerklikten olumsuz etkilendiği, sportif sorumluluklarını yerine getirmekte güçlük çeken özerk federasyonların problemlerinin neler olduğuna yönelik araştırmalar yapılabilir.

Kaynakça

- Ağaoğlu, S. A.** (1984). *Beden Terbiyesi Genel Müdürlüğü teşkilat yapısı* (Yüksek Lisans Tezi). Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Bahran, G.** (2002). Özerk kurumlar hakkında rapor. *Sayıştay Dergisi*, 46-47, 113-140.
- Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun (23.11.2004). *Resmi Gazete*, 6215/27903.
- De Bosscher V., De Knop P., Bottenburg, M.V. ve Shibli S.** (2006). A conceptual framework for analysing sports policy factors leading to international sporting success. *European Sport Management Quarterly*, 6(2), 185-215.
- De Bosscher, V., De Knop P., Bottenburg, M.V., Shibli S. ve Binghamd, J.** (2009). Explaining international sporting success: An international comparison of elite sport systems and policies in six countries. *Sport Management Review*, 12, 113-136.
- De Bosscher, D., Shibli, S., Bottenburg, M.V., De Knop, P. ve Truyens, J.** (2010). Developing a method for comparing the elite sport systems and policies of nations: a mixed research methods approach. *Journal of Sport Management*, 24, 567-600.
- Demirci, N.** (1986). Sporda yönetim teşkilatlanma ve organizasyonlar. Ankara: Beden Terbiyesi ve Spor Genel Müdürlüğü.
- Devlet Planlama Teşkilatı Sekizinci Beş Yıllık Kalkınma Planı.** (2000). *Beden Eğitimi, Spor ve İstanbul Olimpiyatları Özel İhtisas Komisyonu Raporu*. Ankara: Devlet Planlama Teşkilatı Sekizinci Beş Yıllık Kalkınma Planı.
- Ekenci, G. ve Serarşlan M. Z.** (1997). Gelişim aşamaları bakımından Türk spor teşkilatı ve değerlendirmesi. *Gazi Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 11(3), 72-81.
- Eren, H.** (1994). Yönetimde merkezîyetçilik, ademimerkezîyetçilik ve özerklik-denetim. *Türk İdare Dergisi*, 403, 145-150.
- Erturan, E. E.** (2010). *Almanya ve Türkiye'deki spor kulüplerinin karşılaştırmalı analizi- Türkiye'deki spor kulüplerinin yapı ve işleyişine yeni bir yaklaşım* (Doktora Tezi). Gazi Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Erturan, E. E. ve İmamoğlu A. F.** (2006). Özerkleşen spor federasyonlarının idari ve mali açıdan değerlendirilmesi. *9. Uluslararası Spor Bilimleri Kongresi*, Muğla.
- Erturan, E. E. ve Yenel, F.** (2004). Federasyon başkanlarının spor federasyonlarının özerkliğine ilişkin görüşlerinin değerlendirilmesi. *Gazi Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 8(1), 71-87.
- Erturan, E. E.** (2003). Türkiye'de spor federasyonlarında özerklikle ilgili gelişmeler federasyon başkanlarının görüşleri açısından bir değerlendirme (Yüksek Lisans Tezi). Gazi Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Fişek, K.** (1998). *Dünya'da Türkiye'de spor yönetimi*. Ankara: Bağırğan Yayınevi.
- Houlihan B.** (2005). Public sector sport policy: developing a framework for Analysis. *International Review for the Sociology of Sport*, 40(2), 163-185. doi: 10.1177/1012690205057193
- İmamoğlu, A. F., Karaoğlu, E. ve Erturan, E. E.** (2007). Türkiye'de spor kulüplerinin yapısal nitelikleri ve temel problemleri. *Gazi Beden Eğitimi ve Spor Dergisi*, 12(3), 35-61.
- İmamoğlu, A. F.** (1999). Türkiye'de spor federasyonlarında örgütsel değişme ihtiyacı ve bazı uygulamalar üzerine düşünceler. *Gazi Beden Eğitimi ve Spor Dergisi*, 4(2), 59-76.
- İmamoğlu, A. F.** (2002, 27-29 Ekim). Türkiye'de sporun yönetsel yapısı içinde spor federasyonları. *7. Uluslararası Spor Bilimleri Kongresi*, Antalya.

- Kayalarlı, A. M.** (2007). *Spor federasyonlarının özerkleşmesine ilişkin tutumların değeriendirilmesi* (Yüksek Lisans Tezi). Erciyes Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Kayseri.
- Mollaoğulları, H.** (1983). *Türk spor yönetiminde yapısal değerişiklikler ve güncel sorunlar (1922-1998)* (Doktora Tezi). Gazi Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Sevim, Y.** (2009). *Özerklik hakkında*. http://www.gsgm.gov.tr/basin/akademik/yasar_sevim.htm
Erişim tarihi: 30.12.2009.
- Spor Şurası.** (1990). T.C. Başbakanlık Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğü. Ankara.
- Spor Şurası.** (1999). T.C. Başbakanlık Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğü. Ankara.
- Şahin, M. Y.** (2011). *Türkiye’de spor siyaset etkileşimi* (Doktora Tezi). Gazi Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- T.C. Başbakanlık Kamu Diploması Kordinatörlüğü.** (2010). Türkiye’nin *Uluslararası Spor Etkinliđi Karnesi*. <http://kdk.gov.tr>, Erişim tarihi: 8.11.2012.
- Yıldırım, A. ve Şimşek, H.** (2008). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri*. 6. Baskı. Ankara, Seçkin Yayınları.

Liderlikte Judo Stratejisi

Suat BEGEÇ¹

¹Türk Hava Kurumu Üniversitesi, Ankara Havacılık Meslek Yüksekokulu

Araştırma Makalesi

Öz

Çok hızla değişen bir dünyada yaşıyoruz. Yaşadığımız bu acımasız dünyada güçlü olanlar ayakta kalabilmektedir. Judocu rakibinin saldırısına karşı direk saldırı ile karşılık vermektense, onun ağırlık, sürat ve gücünden yararlanarak avantaj sağlar ve gücünü daima kontrol eder. Judo; denge, teknik, kuvvet, sürat, dayanıklılık ve rakibin zayıf noktalarından yararlanma esasına dayanmaktadır. Liderlik ise herkesin tükendiği durumda astlarını yeniden harekete geçirebilme yeteneğidir. Liderler astlarını kendi hedefleri doğrultusunda yönlendirirler. Bu iki yeteneğin bir araya geldiği durumlarda rakiplerin kazanma şansı çok azdır. Bu makalede judo sanatını bilen liderlerin yönetim stratejileri anlatılmaktadır.

Anahtar kelimeler: Judo, Lider, Strateji, Yönetim.

Judo Strategy in Leadership

Abstract

We live in a very rapidly changing world. Strong people will remain standing in this cruel world where we live. Judoka does not attack against his opponent's attack. He gets an advantage from his weight, speed, and leveraging. Judoka has always controlled his power. Judo has balance, technique, strength, speed, endurance and enjoyment. Judo is based on the opponent's weak points. Leadership is the ability to movement of subordinates when everyone is exhausted. Everyone can be exhausted but the leader knot. On the contrary, he directs subordinates in accordance with his goals. For this reason, leadership and judo are two important cases that should be joined together in the organizations. Rivals are very little chance of winning the competition when the two of them come together. This article describes the management strategies of leaders who know the way of judo.

Keywords: Judo, Leader, Management, Strategy.

Giriş

Jujutsu becomes judo

Martial arts were practiced in Japan during its feudal age: the use of the lance, archery, swordsmanship, and many more. Jujitsu was one of such time. Also called "Taijutsu" and "Yawara", it was a system of attack that involved throwing, hitting, stabbing, slashing, choking, bending, and twisting limbs, pinning an opponent, and defenses against these attacks. Although jujutsu techniques were known from the earliest times, it was not until the latter half of the sixteenth century that jujitsu was practiced and thought systematically (Kano J., 1989). Having mastered and perfected the ancient art of jujutsu, Jigoro Kano founded the Kodokan Judo (Maekawa ve Hasegawa, 1963) in 1882.

The word jujutsu and judo are each written with two Chinese characters. The word "Ju" in both is the same and means "gentleness" or "giving away". The meaning "Jutsu" is "art, practice", and "Do" means "principle" or "way", the way being the concept of life itself. "Jujutsu" may be translated as "the gentleness of the art", "Judo" as "the way of gentleness", with the implication of first giving way to ultimately gain victory (Kano J., 1989). Judo teaches that the way of the use of appropriate and effective physical and mental energy. It shows that the ability to use all the power at the desired time and place for one and the same purpose (Karabulut, 1988). Judo, as well as everything has its own philosophy and principles.

Judo philosophy

The main principles of Judo are "Maximum efficiency" and "Mutual welfare and Benefit". The goal of maximizing efficiency teaches the judoka to use the least amount of physical strength necessary to throw an opponent. This is accomplished by proper use of technique and timing (University of Notre Dame Judo Club Homepage).

The main purpose of judo is to know how to defeat an opponent with a minimum use of power. When an individual in a bout, first he must ascertain his opponent's

physique, strength and special skills and what kind of personality he has in order to make an effective attack. Success can be achieved if intelligence is used together with physical abilities. An individual should use spiritual and physical strength effectively. The use of force against a stronger opponent increases the chances of losing the fight. Instead, using the judo philosophy, the struggle can be turned in favor of the individual.

Judo philosophy is based on pulling the opponent when he pushes, pushing him when he pulls. Opposing forces, such as pushing or pulling, can not provide superiority each other. Instead, the reverse force applied by pulling the pushing opponent or by pushing the pulling opponent will make it easier to lose equilibrium for the opponent. Both methods cause the rival to lose power by changing the equilibrium point. The opponent will use all his energy in order to get rid of his difficult situation and he will lose his power. While the opponent is spending more energy, the individual will be able to keep up with less of his own power. The power of the gap between the rivals will either decrease or will favor the individual. The individual will be able to use some of his power to oppose his rival, while he will be able to use the other part for another purpose. This philosophy, which is the foundation of the judo, allows the energy of the individual to be stored and ready to use for the next activity while the power of the opponent is exhausted.

Principles of judo

The word of judo has its own special manners. Tradition, custom, ethical rules, tolerance, and helpfulness are important among Judo principles. Judo is distinguished from other sports by these features. Judo has special rules. Judo is to be work and practice in a specially designed place where is called the Dojo. The Dojo word comes from the Far East philosophy and is used in the sense of place of enlightenment. Before and after practicing judo or engaging in a match, opponents bow to each other. Bowing is an expression of gratitude and respect. Judo begins with a bow and ends with a bow. The jacket, pants and worn when practicing judo are collectively called judogi. The jacket and pants are white and the belt varies in color to the rank of the wearer (Kano J., 1989).

The standards for qualifying for rank promotions are recorded considerable details. The basic points are included technical level of Judoka, the character of a person, understanding of judo, application of life, and achievement in Judo. Kata and Randori are important to develop Judo. Kata is a method of studying the techniques of judo via prearranged orders and methods. This is a method to understand correctly the basis of each individual technique. Randori (free practice) is a method of practicing Judo via actual offense and defense applied during free movements with an opponent. Both methods as important to the practice and study of Judo. Many of the most skillful Judoists in randori were also proficient at kata (Matsumoto, 1996).

Judo is usually referred by the Japanese words. These words refer not only to the training of body and polishing skills, but also making behaviors dignified. Judo involves considerably stressful movements. Hence, when practicing, individuals must pay close

attention to safety so that neither individual nor opponents get hurt. Judo helps the individual become a better member of society. The personal discipline that Judo taught would extend beyond the dojo into daily life and could allow the judoka to become a more productive member of society. These principles are used not only in judo, but also entire life. That's why judo is more than an art of attack and defense. Judo is the art of leadership.

Judo strategy in leadership

The leader is a person who can begin again when everybody is exhausted. Leadership is the ability to begin again when everybody is exhausted. Leadership is the ability to influence people toward the attainment of organizational goals (Daft, 2000). In other words, leadership involves the motivation, direction, supervision, guidance, and evaluation of others for the purpose of accomplishing a task (Fiedler ve Chemers, 1984). The leader uses these processes in his management. In general, management is the process of completing activities efficiently and effectively with and through other people (Luthans ve Doh, 2012). Management has the specific purpose of managing people, and especially their financial resources, equipment, stock, raw and auxiliary materials. Leaders who can find solutions in chaos and crises circumstances, who can undertake acceptable risks in every condition and who are flexible and rapid in making decisions should be appointed to manage positions. Like the Judo strategy, their powers are used to gain superiority to rivalries. And in these situations judo strategy helps leaders.

Judo Strategy is easier to visualize the moves that make it possible to beat a stronger opponent. These are first the mind-set of not opposing strength to strength, second use movement, balance, and leverage as the three principles of competition, and a toolbox of tactics and techniques. Judo strategy may use, if little individual is facing off against stronger opponents. Powerful opponents may beat if an individual has speed, agility, and creative capabilities to outmaneuver his opponents, no matter what the balance of strength may be. Judo strategy may use when individual dealing with the competition is one of his top strategic priorities or competitors have the advantage of strength and size, individual is unlikely to win by going head-to-head (Yoffie ve Kwak, 2001). In fact, Judo's strategy is to continue its ability to fight against exhausted opponents. Judo Strategies, applied by leaders, are written below and shown at the table 1.

Ju is motivation

Ju means gentleness or giving away for leaders. It reflects motivation. Motivation is a general term applying to the entire class of drives, desires, needs, wishes, and similar forces. Leaders motivate their subordinates for their goals. Motivation desires to achieve for the sake of achievement (Henry, 2008). Motivation plays a central role in leadership. Leaders should pay attention to the expectations of their subordinates and they should keep their motivation high. Equality of opportunity should also be provided in leadership. They should give them a way to improve themselves.

Table 1. Rule of lidership by using judo strategies

Rule	Judo	Lidership	Strategy
1	Ju	Motivation	Ju reflects motivation. Ju means gentleness or giving way for leaders.
2	Do	Decision-making process	Do reflects the decision-making process. Do means principle or way for leaders.
3	Dojo	Tolerance	Dojo reflects tolerance. Term of Dojo refers to the place of enlightenment.
4	Bow	Values	Bow reflects values. Bowing is an expression of gratitude and respect.
5	Belt	Organization	Judogi belt reflects the organization. The belt varies in color to the rank of the wearer like a hierarchy in organizations.
6	Balance	Power	Balance reflects power. Not going against the strength of one's opponents, but rather to beat them by using their power.
7	Kata	Planning	Kata reflects planning. Kata is a method of studying the techniques of judo via prearranged orders and methods.
8	Randori	Controlling	Randori reflects controlling. Randori is a free practical method.

Do describes the decision-making process

Do means principle or way for leaders. It reflects the decision-making process. The decision-making process is selecting among various degrees of leadership style was developed by researchers (Newstrom & Davis, 2002). It describes how leaders should behave in order to maximize the outcome. Leaders should define needs first. Second, they have to identify the decision criteria and allocate advantages of the criteria. Third, they develop and evaluate the alternatives. And the last leaders must choose the best alternatives. The alternative chosen in accordance with the Do principle reflects the management style of the leader and helps on the way to follow.

Leaders should apply and improve their selected decision making processes according to their leadership styles. Leaders should ask for subordinates' opinion and suggestion in the process of decision making and should make them get involved in the process and benefit from their expert knowledge during the implementation. Leaders

should apply the principles for all the subordinates neutrally and equally. They should do whatever required from the aspect of their leadership principles without exception. Leaders should make the necessary changes when needed in time, but they should not allow the principles to be applied to serve to individuals or groups for their sake.

Dojo is tolerance to the environment

Term of Dojo referring to the place of enlightenment. Dojo reflects tolerance. Toleration must be supplemented by a meta-theory that accounts for choice making at the level of meta-practice. Toleration must allow for a comparison between theories through some form of argument. At the same time it must be recognized that comparison, it requires defining criteria to affect comparison as a basis for and as part of choice making. When a methodological choice is made by interventionists, it is vital that they hold a definite theoretical image in mind directly informs the action (Flood & Romm, 1996).

The Dojo reflects not only the way, but the life itself. It is important to be able to make the right decisions throughout the life. In order to be able to do this, Leaders should ask their subordinates' opinions and suggestions. Subordinates should participate in all processes and expert knowledge. Leaders can be fulfilling their missions by using tolerance. They should be more tolerant against their subordinates unless they do not try to change the existing systems by using force. Leaders should allow individuals to believe what they want to believe.

Bow respects to opponent's values

Bowing is an expression of gratitude and respect. Bow reflects values. Leaders must respect values. Values are the basic beliefs that are the personal or social preference of the final condition of a specific behavior style or existence to the final condition of an opposite behavior style or existence. They consist of the critical elements, including an individual's thought about what is true, good or acceptable. Moreover, people also hold different beliefs and adhere to different value systems. Their philosophies may diverge, or their ethical values may lead them in different directions (Newstrom & Davis, 2002).

Judoka bows his opponent with respect, regardless of language, gender, religion, race, way of lives before the start of the bout. Bowing is given to the message that the body is delivered intact, that it is seen as its own body, and that it will see its body as its own body. The opponent bows in the same way and gives the price of having it. Like bowing, leaders should pay attention to the values of their subordinates and rivals. These values should be transferred to the individual together with the values of the organization. Leaders should protect and respect the values of their subordinates. Subordinates who are respected for their values strive to increase the success of the organization.

Judogi belt defines the structure of the organization

The belt varies in color to the rank of the wearer, like a hierarchy in organizations. Judogi belt reflects the organization. An organization is a deliberate arrangement of people to accomplish some specific purpose (Robbins & Coulter, 2012). As in hierarchical structures, judo belt shows the level of the judoka. Color changes according to the seniority and success. However, success is important in the organizations instead of the seniority during the period.

Organizational structure should be determined by the leaders. They should build up organizations in a structure in accordance with the needs of it and in the way that they can take part in the environment of the activity. Leaders should also make preparations to be able to take part flexible organization and in the way that they can take part in universal regulations. Leaders should make preparations in advance and mission oriented matrix organizations should be set up by leaders. Subordinates should be ensured that leaders should be promoted in their expert fields to be successful in organizing. They should ensure that individuals and groups who are active in different units will work as a whole and will be guided for the success of the organizations.

Balance means use of power

Balance services both defensive and offensive aims, often at the same time. Balance reflects power. Power is the ability of individuals of groups to persuade, induce or coerce others into following certain courses of action (Kelly, 2009). Balance is the basic principle that saves from being defeated in judo. But in judo strategy, balance is about more than staying on the feet. Leaders learn to re-channel their opponent's attack and stay on the offensive in mastering the principle of balance. The basic principle of rivalry was not going against the strength of one's opponents, but rather to beat them by using their power. Formal power can come from the ability to coerce or reward, from formal authority, or from control of technical skills. Technical skills encompass the ability to apply specialized knowledge or expertise (Robbins, 2003).

Leaders should use power to decide accurately and quickly. They should use opposing power with technical strength. Information technologies and information systems are important for the leaders to their management. They should apply a leadership, according to subordinates' known individual skills, should behave and treat according to their features. By using a balance and making the most of agility and speed, the leader can undercut a stronger opponent's ability to compete on the basis of size and strength and seize a critical edge early in the bout.

Kata develops the planning techniques

Kata is a method of studying the techniques of judo via prearranged orders and methods. Kata reflects planning. The plan is method formulated beforehand for achieving a desired result by leaders. Planning is the process of prior to taking action. Planning encompasses defining an organization's goals, establishing an overall strategy for achieving those goals,

and developing a comprehensive hierarchy of plans to integrate and coordinate activities (Robbins, 2003).

Kata has been developed against the dangers encountered during the fight. Leaders can also achieve their goals in a plan. For planning, leaders first establish aims, second analyze the situation and determine courses of actions, third evaluate alternatives, and the last choose and implement the plan. Since organizations exist to achieve goals, leaders should define those goals and the means by which they can be achieved.

Randori controls the skills

Randori is a free practical method. Randori reflects controlling. Controlling measures performance relative to the planned objectives and standards, rewards people for work well done, and takes corrective action when necessary (Nickels et al, 2010). The judoka tries to achieve superiority over the rivalry by applying the techniques he learned during the Randori. If the correct methods are used, they are successful. If defeated, corrective measures are taken and the judoka is prepared for the next bout.

Basically, it means measuring whether what actually happens, meets the organization's aims. Leaders should share experiences with subordinates. Leaders should teach their experiences to young leaders, and they should share their intellectual knowledge with their subordinates to be able to use actively and productively. Controlling is the task of ensuring that activities are providing the desired aims. Leaders may set aims, measure performance, and corrective action as required by controlling.

Conclusion

Judoka has always controlled his power. Uncontrollable power is not power. Judo has balance, technique, strength, speed, endurance and enjoyment. Judo is based on the opponent's weak points. The vast majority of Judo principles coincides with management processes. Judo principles and management processes can be an important guide for leaders when they are examined together.

Leadership is the ability of movement of subordinates when everyone is exhausted. Everyone can be exhausted but the leader not. Leadership and judo are two important cases should be joined together in the organizations. Rivals are very little chance of winning the competition when the two of them come together. Each of the structural and functional elements of Judo Strategy are not separate; they are the parts of a leadership. It is concluded that Judo Strategy results from the leader's features, and motivation, decision-making process, tolerance, values, organization, power, planning, and controlling are actually advantageous. Consequently, one of the most important subjects that leaders may be influenced is Judo Strategy.

References

- Daft, R. L.** (2000). *Management* (Fifth Edition). USA: The Dryden Press.
- Fiedler, F. E., Chemers, M. M.** (1984). *Improving leadership effectiveness, the leader match concept* (Second Edition). USA: A Wiley Press Book.
- Flood, R. L., Romm, N. R. A.** (1996). Contours of diversity management and triple loop learning. *Kybernetes*, 25(7/8), 154-163. <http://dx.doi.org/10.1108/03684929610149747>.
- Henry, A.** (2008). *Understanding Strategic Management*. USA: Oxford University Press, New York.
- Newstrom, J. W., Davis, K.** (2002). *Organizational behavior: human behavior at work* (International Edition b.). USA: McGraw-Hill, NY.
- Yoffie, D. B., Kwak, M.** (2001, July 16). Harvard Business School. Homepage: *Working knowledge*. <http://hbswk.hbs.edu/item/2373.html>. Erişim tarihi: 22.02.2012.
- Kano, J.** (1989). *Kodokan Judo*. Ed. E.U. Committee. Tokyo & NY: Kodansha International.
- Karabulut, N.** (1988). *Judo eğitim el kitabı*. Ankara: Milli Eğitim Basımevi.
- Kelly, P.** (2009). *International business and management*. UK: South-Western Cengage Learning EMEA. Seng Lee Press, Singapore.
- Luthans, F., Doh, J.P.** (2012). *International Management; culture, strategy, and behavior* (International Edition). USA: McGraw-Hill Companies Inc., Singapore.
- Maekawa, M., Hasegawa, Y.** (1963). *Studies on jigoro kano: signifigance of his ideas of physical education and judo. Bulletin of Association for scientific studies on judo*. Tokyo: Kodokan.
- Matsumoto, D.** (1996). *An introduction to kodokan judo: history and philosophy* (First edition b.). Tokyo, Japan: Hon-No Tomosha, 7 chome 10-3, Minamiaoyama, Minato.
- Nickels, W. G., McHugh, J. M., McHugh, S. M.** (2010). *Understanding business* (Ninth Edition). USA: McGraw-Hill Irwin, NY.
- Robbins, S. P.** (2003). *Organizational behavior* (Tenth Edition b.). USA: Pearson Education, Inc. New Jersey.
- Robbins, S. P., Coulter, M. A.** (2012). *Management* (Eleventh Edition). USA: Pearson Education Limited. Publishing as Prentice Hall, New Jersey.
- University of Notre Dame Judo Club Homepage:** <http://nd.edu/~judo/whatisjudo.htm>. Erişim tarihi:25.02.201

Futsal Oyuncularının Doğrusal ve Yön Değiştirmeli Tekrarlı Sprint Performanslarının Karşılaştırılması*

Mehmet Gören KÖSE¹, Ali ÖZKAN², Sümer ALVURDU³, Ayşe KİN-İŞLER¹

¹Başkent Üniversitesi, Spor Bilimleri Bölümü

²Bartın Üniversitesi, Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu

³Gazi Üniversitesi, Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu

Araştırma Makalesi

Öz

Bu çalışmanın amacı, futsal oyuncularında doğrusal tekrarlı sprint (DTS) ve yön değiştirmeli tekrarlı sprint (YDTS) performanslarını karşılaştırmaktır. Çalışmaya 12 erkek futsal oyuncusu (yaş: 24.45±2.69 yıl) gönüllü olarak katılmıştır. Tekrarlı sprint performansları 6x25m doğrusal tekrarlı sprint testi ve 6x(2x12.5m) 180° yön değiştirmeli tekrarlı sprint testi ile belirlenmiştir. Tekrarlı sprint testlerinin sonunda deneklerin en iyi sprint zamanı, toplam sprint zamanı, ortalama sprint zamanı ve performans düşüş yüzdesi hesaplanmıştır. Yapılan bağımlı t-testi sonuçlarına göre, DTS ve YDTS test performansı en iyi sprint zamanları arasında 12.5-25m (t(10): -37.782; p=.000) ve 0-25m (t(10): -54.806; p=.000) anlamlı bir fark olduğunu gösterirken, 0-12.5m performansında anlamlı bir fark belirlenmemiştir (p>0.05). Benzer şekilde ortalama sprint zamanları incelendiğinde yine 12.5-25m (t(10):-38.855; p=.000) ile 0-25m (t(10): -56.997; p=.000) performansında iki test arasında anlamlı bir fark belirlenirken, 0-12.5m performansında bir fark belirlenmemiştir (p>0.05). Toplam sprint zamanlarında 12.5-25m (t(10): -34.898; p=.000) ve 0-25m (t(10): -53.752; p=.000) performansında iki test arasında anlamlı bir fark belirlenirken, 0-12.5m performansında bir fark belirlenmemiştir (p>0.05). Son olarak, her iki test için performans düşüş yüzdesi açısından anlamlı bir farklılık gözlenmemiştir (p> 0,05). Sonuç olarak, futsal oyuncularının doğrusal tekrarlı sprint performanslarında, en iyi sprint, ortalama sprint ve toplam sprint sürelerinde daha iyi değerler elde ettiği; diğer yandan ise, doğrusal ve yön değiştirmeli tekrarlı sprint testlerinin performans düşüş yüzdesi açısından farklılık göstermediği görülmüştür.

Anahtar Kelimeler: Tekrarlı sprint yeteneği, doğrusal tekrarlı sprint, yön değiştirmeli tekrarlı sprint, futsal, takım sporu

Geliş Tarihi/Received: 01.04.2017

Kabul Tarihi/Accepted: 05.05.2017

* Bu çalışma, 12-14 Aralık 2012 tarihleri arasında Denizli'de düzenlenen 12. Uluslararası Spor Bilimleri Kongresi'nde poster bildirisi olarak sunulmuştur.

The Comparison of the Repeated Straight-Line and Repeated Shuttle Sprint Performances of Futsal Players

Abstract

The aim of this study was to compare the repeated straight-line sprint (RSL) and repeated shuttle sprint (RSS) performances of futsal players. Twelve male futsal players (age: 24.45±2.69 years) participated in this study voluntarily. Repeated sprint abilities were determined by 6x25m repeated straight line sprint test and 6x (2x12.5m) repeated shuttle sprint with 180° change-of-direction test. At the end of the repeated sprint tests; best sprint time, mean sprint time, total sprint time and percentage of performance decrement was calculated. According to the results of paired samples t-test, significant differences were found between RSL and RSS performances in 12.5-25m ($t(10)$: -37.782; $p=.000$) and 0-25m ($t(10)$: -54.806; $p=.000$) best sprint times, while no significant difference was observed in 0-12.5m ($p>0.05$). Similarly, in mean times, significant differences were observed in 12.5-25m ($t(10)$: -38.855; $p=.000$) and 0-25m ($t(10)$: -56.997; $p=.000$) with no significant difference in 0-12.5m ($p>0.05$) between two repeated sprint tests. In total sprint times significant differences were found in 12.5-25m ($t(10)$: -34.898; $p=.000$) and 0-25m ($t(10)$: -53.752; $p=.000$) between two tests but, no significant difference was found in 0-12.5m ($p>0.05$). On the other hand, no significant differences was observed in terms of percentage of performance decrement ($p>0.05$). As a conclusion, it can be said that RSL performance resulted in better values than RSS for best sprint time, mean sprint time and total sprint time, on the other hand, RSL and RSS performances did not differ in terms of percentage of performance decrement.

Keywords: Repeated sprint ability, repeated straight-line sprint, repeated shuttle sprint, change-of-direction, futsal, team sport

Giriş

Futsal, kısa toparlanma süreleri sonrası yüksek yoğunluklu aktivitelerin ve çoklu sprintlerin, maksimal ya da maksimale yakın seviyede uygulandığı bir takım sporudur (Berdejo-del-Fresno, 2012). Resmi bir müsabakada profesyonel futsal oyuncularının oyunun %5-12'sinde sprintler ve yüksek yoğunluklu koşular (hız>15km/s) gerçekleştirdiği tespit edilmiştir. Ayrıca Barbero-Alvarez ve arkadaşları (2008), futsal oyuncuların yaklaşık 4000m mesafe katettiği ve bu mesafenin de 571 metrelik yüksek yoğunlukta ve 349 metrelik maksimum hızda gerçekleşen koşulardan oluştuğunu belirtmiştir.

Bir sporcunun belli bir mesafeyi en kısa sürede katetmesinden çok, bu mesafeyi maksimal süratle birden fazla kez koşması, yani maksimal süratini tekrarlı bir şekilde koruması takım sporları için oldukça önem taşımaktadır (Kin-İşler ve Yılmaz, 2011). Kısa dinlenme aralıklarının ardından, bu kısa süreli sprintleri tekrarlayabilme yeteneği, "tekrarlı sprint yeteneği" olarak adlandırılmış (Impellizzeri ve ark., 2005) ve takım sporlarında fiziksel performansın ana bileşenlerinden biri olarak kabul edilmiştir (Bishop, Edge ve Goodman, 2004; Impellizzeri ve ark., 2005; Spencer ve ark., 2006).

Takım sporlarının hareket kalıplarındaki farklılıklara rağmen müsabaka analizleri bir müsabakadaki belirleyici anların genellikle 10-30m mesafedeki ya da 2-3 saniye aralığındaki kısa, yüksek yoğunluklu sprintlerden oluştuğunu ortaya koymuştur (Girard, Mendez-Villanueva ve Bishop, 2011).

Yüksek yoğunluktaki koşular ve sprintler dışında yön değiştirme yeteneği de takım sporlarında performans için önemli bir ön koşul olarak görülmüştür (Brughelli ve ark., 2008; Castagna ve Barbero-Alvarez, 2010). Takım sporlarında bir müsabaka sırasında oyuncuların tekrarlı koşular yaparken, dönüşlü ya da yön değiştirmeli koşular yaptıkları da belirlenmiştir.

Literatürde farklı takım sporlarında oyuncuların tekrarlı sprint testleri ile ilgili birçok çalışma yer almasına rağmen, futsal oyuncularının tekrarlı sprint performansları ile ilgili çok az çalışmaya rastlanmaktadır. Bu doğrultuda, bu çalışmanın amacı futsal oyuncularının doğrusal tekrarlı sprint ve yön değiştirmeli tekrarlı sprint test performansları arasındaki farkı değerlendirmektir.

Yöntem

Denekler:

Bu çalışmaya, 2012-2013 sezonunda Türkiye Süper Ligi'nde yer alan bir futbol kulübünün futsal takımında yer alan 12 elit erkek futsal oyuncusu gönüllü olarak katılmıştır. Deneklere ait fiziksel özellikler Tablo 1'de belirtilmiştir.

Tablo1. Deneklerin fiziksel özellikleri

Değişkenler	$\bar{X}$	SS
Yaş (yıl)	24,45	2,69
Boy (cm)	168,00	5,40
Vücut Ağırlığı (kg)	63,10	6,25
Vücut Yağ Yüzdesi (%)	5,80	2,14

Verilerin Toplanması:

Boy Ölçümü: Boy uzunluğu $\pm 0,01$ mm hassasiyetinde stadiometre (Seca, Almanya) ile deneklerin ayakları çıplak halde iken, baş frankfort düzleminde ölçüm tablası başın verteksine gelecek şekilde derin bir inspirasyonu takiben başın verteksi ile ayak arasındaki mesafenin ölçülmesi ile yapılmıştır.

Vücut Ağırlığı Ölçümü: Vücut ağırlığı ölçümleri deneklerin ayakları çıplak, şort ve tişört giyilmiş olarak hassaslık derecesi $\pm 0,1$ kg olan elektronik baskülle (Seca, Almanya) ölçülmüştür.

Vücut Yağ Yüzdesi Ölçümü: Deneklerin vücut yağ yüzdesi değerleri biyoelektrik impedans analizi (Tanita SC 330, Almanya) ile belirlenmiştir.

Tekrarlı Sprint Performansları: Deneklerin doğrusal tekrarlı sprint (DTS) performansı 6x25m tekrarlı sprint testi, yön değiştirmeli tekrarlı sprint (YDTS) performansı ise 6x(2x12.5m) 180 derece yön değiştirmeli tekrarlı sprint testi ile belirlenmiştir (Buchheit ve ark., 2010). Deneklere tekrarlayan sprintler arasında 25 saniye dinlenme süresi verilmiştir ve başlangıç fotosel kapısının 0,5m arkasında yer alan bir çizgiden sprintlere başlamışlardır.

Testlerde fotosel kapıları başlangıç, 12.5m ve 25m bitiş noktalarına yerleştirilmiş ve oyuncuların 0-12.5m, 12.5-25m ve 0-25m skor zamanları 0.01s hassasiyetinde kaydedilmiştir. Testler sonunda aşağıdaki parametreler hesaplanmıştır.

- 1) En iyi sprint zamanı: oyuncuların 6 koşusundan en iyi derece dikkate alınmıştır.
- 2) Ortalama sprint zamanı: oyuncuların koşu derecelerinin toplamının 6'ya bölünmesi sonucunda elde edilmiştir.
- 3) Toplam sprint zamanı: 6 tane koşu değerinin toplanması sonucu hesaplanmıştır.
- 4) Performans düşüş yüzdesi: $[(\text{Toplam süre} \times 100) / (\text{En iyi derece} \times \text{Tekrar sayısı})] - 100$ formülü ile hesaplanmıştır (Wadley ve Rossignol, 1998).

Verilerin Analizi:

Çalışmaya katılan deneklerin fiziksel özellikleri, DTS ve YDTS test değerlerine ait tanımlayıcı istatistikler ($\bar{X} \pm SS$) yapıldıktan sonra, deneklerin DTS ile YDTS test performans sonuçları arasındaki farkın belirlenmesi amacıyla bağımlı örneklem t-testi yöntemi kullanılmıştır. İstatistiksel işlemlerde SPSS 16.0 paket programı kullanılmış ve anlamlılık düzeyi 0.05 olarak alınmıştır.

Bulgular

Deneklere ait DTS ve YDTS testlerine ait performans değerleri Tablo 2'de belirtilmiştir.

Tablo 2. DTS ve YDTS performans değerleri

		N	En iyi sprint zamanı (sn)		Ortalama sprint zamanı (sn)		Toplam sprint zamanı (sn)		Performans düşüş yüzdesi (%)	
			$\bar{X}$	SS	$\bar{X}$	SS	$\bar{X}$	SS	$\bar{X}$	SS
0-12.5m	DTS	12	1,94	0,10	2,04	0,12	12,26	0,77	5,28	2,83
	YDTS	12	1,93	0,71	2,02	0,07	12,12	0,44	4,36	1,99
12.5-25m	DTS	12	1,69	0,08	1,53	0,06	10,32	0,38	1,62	3,26
	YDTS	12	3,30	0,12	3,37	0,14	20,22	0,89	2,02	1,61
0-25m	DTS	12	3,63	0,10	3,58	0,12	22,59	0,77	3,53	2,01
	YDTS	12	5,24	0,13	5,39	0,15	32,35	0,94	2,89	1,28

DTS: Doğrusal Tekrarlı Sprint; YDTS: Yön Değiştirmeli Tekrarlı Sprint

Deneklerin DTS ile YDTS testlerindeki 0-12.5m, 12.5-25m ve 0-25m performanslarına ait en iyi sprint zamanı, ortalama sprint zamanı, toplam sprint zamanı ve performans düşüş yüzdeleri arasındaki farklara ilişkin t-testi analizi değerleri Tablo 3'te verilmiştir.

Tablo 3. DTS ve YDTS performansları arasındaki farka ait t-testi değerleri

DTS ve YDTS Performansları		$\bar{X}$	SS	Std. Hata	t	df	p
En iyi sprint zamanı	0-12.5m	,012	,134	,040	,314	10	,760
	12.5-25m	-1,614	,141	,042	-37,782	10	,000*
	0-25m	-1,601	,096	,029	-54,806	10	,000*
Ortalama sprint zamanı	0-12.5m	,032	,145	,043	,747	10	,472
	12.5-25m	-1,843	,157	,047	-38,855	10	,000*
	0-25m	-1,809	,105	,031	-56,997	10	,000*
Toplam sprint zamanı	0-12.5m	,196	,871	,262	,747	10	,472
	12.5-25m	-9,938	,944	,284	-34,898	10	,000*
	0-25m	-9,741	,601	,181	-53,752	10	,000*
Performans düşüş yüzdesi	0-12.5m	,979	3,015	,909	1,077	10	,307
	12.5-25m	-,328	3,795	1,144	-,287	10	,780
	0-25m	,722	2,335	,704	1,026	10	,329

*p<,05

Tablo 3'e göre, DTS ve YDTS testleri arasında 12.5-25m [t(10): -37.782; p=.000] ve 0-25m [t(10)= -54.806; p=.000] en iyi sprint zamanlarında anlamlı bir fark olduğunu gösterirken, 0-12.5m mesafesinde bir fark belirlenmemiştir (p>0.05).

Ortalama sprint zamanları incelendiğinde yine 12.5-25m [t(10): -38.855; p=.000] ile 0-25m [t(10): -56.997; p=.000] mesafelerinde iki test arasında anlamlı bir fark belirlenirken, 0-12.5m mesafelerinde bir fark belirlenmemiştir (p>0.05).

Benzer şekilde toplam sprint zamanlarında 12.5-25m [t(10): -34.898; p=.000] ve 0-25m [t(10): -53.752; p=.000] mesafelerinde iki test arasında anlamlı bir fark belirlenirken, 0-12.5m mesafesinde bir fark belirlenmemiştir (p>0.05).

Tekrarlı sprint testleri sırasında elde edilen performans düşüş yüzdesi değerlerine bakıldığında ise tüm mesafelerde DTS ve YDTS testleri arasında anlamlı bir fark olmadığı görülmüştür (p>0.05).

Tartışma ve Sonuç

Daha önce de ifade edildiği gibi, tekrarlı sprint yeteneği birçok takım sporu için önemli bir performans bileşeni olarak tanımlanmıştır. Takım sporlarının hareket kalıplarındaki farklılıklar ve "sprint" teriminin tanımındaki farklılıklara rağmen, yüksek hızdaki koşuların ortalama mesafe ve süresi farklı sporlar için oldukça benzerlik göstermektedir. Bununla birlikte, sporcuların ortalamasından daha büyük olan sprintleri gerçekleştirmeleri gerekeceğini düşünmek önemlidir (Spencer ve ark., 2006).

Bu doğrultuda tüm takım sporlarında olduğu gibi futsalda da tekrarlı sprint yeteneğinin önemli olduğu görülmektedir. Diğer taraftan futsalda kullanılan alanın dar olması ve yön değiştirmeli hareketlerin fazla olması (Doğramacı ve ark., 2011) tekrarlı sprintlerde yön değiştirmenin de önemli olabileceğini göstermektedir.

Brezilya U17 yerel liginde haftada dört gün düzenli olarak antrenman yapan bir futsal takımında oynayan 14 futsal oyuncusunun doğrusal ve yön değiştirmeli tekrarlı sprint performanslarının değerlendirildiği bir çalışmada (Dal-Pupo ve ark., 2013), oyuncuların en iyi ve ortalama sprint zamanı değerleri DTS için sırasıyla $3,80 \pm 0,18$ sn ve $3,98 \pm 0,20$ sn iken, YDTS için sırasıyla $5,17 \pm 0,23$ sn ve $5,34 \pm 0,23$ sn olarak bulunmuştur. Her ne kadar farklı yaş kategorisinde ve farklı antrenman düzeylerine sahip oyuncular olsalar da, araştırmada yer alan oyuncular ile benzer vücut kompozisyonuna (boy: $1,70 \pm 0,06$ m; vücut ağırlığı: $63,34 \pm 7,73$ kg) sahip oldukları ve tekrarlı sprint performanslarının birbirine çok yakın olduğu görülmektedir.

Aynı çalışmada, futsal oyuncularının YDTS test sürelerine göre DTS değerlerinde daha az performans düşüş yüzdesi olduğu tespit edilmiş ve bunun da tekrarlı sprintlerdeki yorgunluk düzeyinden kaynaklanabileceği ifade edilmiştir. Yapılan araştırma sonuçlarına benzer olarak (bkz. Tablo 2), YDTS performansında ortalama sprint zamanı ile en iyi sprint zamanında %30'luk bir artış olduğu belirtilmiştir. Bu değerler Buchheit ve arkadaşları (2010) tarafından bulunan sonuçlara benzerdir ve bu durumun yön değiştirmeli sprintler sırasında uygulanan yavaşlama, frenleme ve tekrar hızlanma ile ilgili olduğu söylenebilir.

Glaister ve arkadaşları (2009) ise, araştırma bulgularından farklı olarak 8x40m'lik DTS ve YDTS en iyi ve ortalama sprint zamanı değerlerinde yüksek korelasyonlu benzerlikler tespit etmişlerdir. Bu farklılığın ise, uygulanan sprint testlerindeki farklı tekrar ve mesafelerinden kaynaklanabileceği söylenebilir.

20m'lik (2x10m) tekrarlı sprint yeteneği ile 30m doğrusal sprint testi arasındaki ilişkinin değerlendirildiği bir diğer çalışmada (Wisløff ve ark., 2004), her iki test performans değerlerinin farklılaştığı ve bu testlerin birbiri yerine kullanılamayacağı ifade edilmiştir. Bu sonuçlar, takım sporlarında tekrarlı sprint testlerinin spora özgü en az bir yön değiştirme performansı içermesi gerektiği görüşünü desteklemektedir (Brughelli ve ark., 2008; Sheppard ve Young, 2006).

Sonuç olarak, beklenildiği üzere futsal oyuncuların 0-25m ve 12,5-25m değerlerinde doğrusal sprint performanslarının, yön değiştirmeli tekrarlı sprint performanslarına göre daha iyi değerler elde edildiği görülmüştür. Bu sonucun, her iki tekrarlı sprint performansı arasındaki 180 derecelik yön değiştirmelere bağlı olarak oyuncuların ani olarak yavaşlamalarından kaynaklandığı söylenebilir.

Diğer taraftan futsal oyuncularının 0-12,5m DTS ve YDTS performanslarında anlamlı bir farka rastlanmamıştır. Oyuncuların 12,5m mesafede 180 derecelik dönüş öncesinde belirli bir hız kaybına uğranmaları beklense de, araştırmaya katılan futsal oyuncularında bu performans kaybı gerçekleşmemiştir. Yani, futsal oyuncularınının 180 derece dönüş kadar olan 12,5m'lik mesafeyi maksimal koşu hızı ile tamamladıkları anlaşılmaktadır.

Son olarak oyuncuların iki sprint yeteneğinde de performans düşüş yüzdelerinde anlamlı bir farka rastlanmamıştır. Buradan hareketle, futsal oyuncularının müsabaka ve antrenmanlarda tekrarlı ve yön değiştirmeli sprint çalışma pratiklerinin fazla olmasından dolayı oyuncuların hızlanma, yavaşlama ve ani yön değiştirmelere karşı yetenekli oldukları söylenebilir.

Sonuç olarak bu araştırmanın bulguları, futsal antrenörleri için klasik (doğrusal) ve spora özgü (yön değiştirmeli) tekrarlı sprint çalışmalarının belirli bir formunu kullanarak farklı antrenman programları tasarlamalarında yardımcı olabilir.

Kaynakça

- Barbero-Alvarez, J. C., Soto, V. M., Barbero-Alvarez, V., & Granda-Vera, J. (2008).** Match analysis and heart rate of futsal players during competition. *Journal of Sports Sciences*, 26(1), 63-73.
- Berdejo-del-Fresno, D. (2012).** Fitness seasonal changes in a first division English futsal team. *African Journal of Basic & Applied Sciences*, 4(2), 49-54.
- Bishop, D., Edge, J., & Goodman, C. (2004).** Muscle buffer capacity and aerobic fitness are associated with repeated-sprint ability in women. *European Journal of Applied Physiology*, 92(4-5), 540-547.
- Brughelli, M., Cronin, J., Levin, G., & Chaouachi, A. (2008).** Understanding change of direction ability in sport. *Sports Medicine*, 38(12), 1045-1063.
- Buchheit, M., Bishop, D., Haydar, B., Nakamura, F. Y., & Ahmaidi, S. (2010).** Physiological responses to shuttle repeated-sprint running. *International Journal of Sports Medicine*, 31(6), 402-409.
- Castagna, C., & Alvarez, J. C. B. (2010).** Physiological demands of an intermittent futsal-oriented high-intensity test. *The Journal of Strength & Conditioning Research*, 24(9), 2322-2329.
- Dal Pupo, J., Detanico, D., Carminatti, L. J., & Santos, S. G. (2013).** Physiological and neuromuscular responses in the shuttle and straight line-repeated sprint running. *Apunts. Medicina de l'Esport*, 48(178), 43-48.
- Doğramacı, S. N., Watsford, M. L., & Murphy, A. J. (2011).** Time-motion analysis of international and national level futsal. *The Journal of Strength & Conditioning Research*, 25(3), 646-651.
- Fernandez-del-Olmo, M., Rodriguez, F. A., Marquez, G., Iglesias, X., Marina, M., Benitez, A., ... & Acero, R. M. (2013).** Isometric knee extensor fatigue following a Wingate test: peripheral and central mechanisms. *Scandinavian Journal of Medicine & Science in Sports*, 23(1), 57-65.
- Gambetta, V. (1996).** In a blur: How to develop sport-specific speed. *Sports Coach*, 19, 22-24.
- Gastin, P. B. (2001).** Energy system interaction and relative contribution during maximal exercise. *Sports Medicine*, 31(10), 725-741.
- Girard, O., Mendez-Villanueva, A., & Bishop, D. (2011).** Repeated-sprint ability-Part I. *Sports Medicine*, 41(8), 673-694.
- Glaister, M., Hauck, H., Abraham, C. S., Merry, K. L., Beaver, D., Woods, B., & McInnes, G. (2009).** Familiarization, reliability, and comparability of a 40-m maximal shuttle run test. *Journal of sports science & medicine*, 8(1), 77.
- Impellizzeri, F. M., Rampinini, E., & Marcora, S. M. (2005).** Physiological assessment of aerobic training in soccer. *Journal of Sports Sciences*, 23(6), 583-592.
- Kin-İşler, A., & Yılmaz, A. (2011).** Çocuklarda cinsel olgunlaşmanın tekrarlı sprint yeteneğine etkisi. *Spor Bilimleri Dergisi*, 22(1), 25-31.

- Sheppard, J. M., & Young, W. B. (2006).** Agility literature review: Classifications, training and testing. *Journal of Sports Sciences*, 24(9), 919-932.
- Spencer, M., Fitzsimons, M., Dawson, B., Bishop, D., & Goodman, C. (2006).** Reliability of a repeated-sprint test for field-hockey. *Journal of Science and Medicine in Sport*, 9(1), 181-184.
- Wadley, G., & Le Rossignol, P. (1998).** The relationship between repeated sprint ability and the aerobic and anaerobic energy systems. *Journal of Science and Medicine in Sport*, 1(2), 100-110.
- Wisløff, U., Castagna, C., Helgerud, J., Jones, R., & Hoff, J. (2004).** Strong correlation of maximal squat strength with sprint performance and vertical jump height in elite soccer players. *British journal of sports medicine*, 38(3), 285-288.

Gazi Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi Yazım Kuralları

Gazi Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi (Gazi BESBD), yılda dört kez (Ocak, Nisan, Temmuz, Ekim) Gazi Üniversitesi Spor Bilimleri Fakültesi tarafından yayınlanan hakemli bir dergidir. Gazi Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi'nde, beden eğitimi ve spor alanlarında yayınlara (Beden Eğitimi ve Spor Öğretimi, Hareket ve Antrenman Bilimleri, Spor Sağlık Bilimleri, Sporda Psiko-Sosyal Alanlar, Spor Yönetim Bilimleri ve Rekreasyon) yer verilmektedir.

Gönderilen yazılar daha önce hiçbir yerde yayımlanmamış olmalıdır. Herhangi bir sempozyum ya da kongrede sunulan yazılarda kongrenin adı, yeri ve tarihi belirtilmelidir. Bir araştırma kurumu ya da fonu tarafından desteklenen çalışmalarda, desteği sağlayan kuruluşun adı ve proje numarası verilmelidir.

Editörlerin ön değerlendirmeye tabi tuttuğu yazılar içerik ve biçim bakımından incelenmek üzere en az iki hakeme gönderilir. Hakemler tarafından düzeltme istenen yazılar gerekli değişiklikler için yazarına geri gönderilir. Düzeltilmiş metni belirtilen süre içinde dergiye ulaştırmak yazarın sorumluluğundadır. Düzeltilmiş metin, gerekli olduğu hâllerde değişiklikleri isteyen hakemlerce tekrar incelenir.

Metinlerde, metin içi göndermeler ile kaynakça, tablo ve şekil oluşturmada, Amerikan Psikologlar Birliği tarafından yayınlanan APA 6 yazım ilkeleri esas alınmalıdır.

Yayımlanması için dergiye gönderilen yazıların, kabul edildikten sonraki yayın hakkı, yayımlandıktan sonraki her türlü telif hakkı Gazi Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi'ne aittir.

Dergiye gönderilen yazıların incelenmeye alınması için aşağıdaki şartların yerine getirilmiş olması gerekmektedir:

1. Yazılarda ifade edilen düşüncelerden yazarları sorumludur.
2. Gazi BESBD'de yayımlanan yazılardan ancak kaynak gösterilerek alıntı yapılabilir. Yazının içeriğinde olabilecek çarpıtmalardan, alıntıyı yapan ve yayımlayan kişi ya da kuruluşlar yasalar karşısında sorumludur.
3. Gazi BESBD'ye gönderilen yazılar yayımlansın ya da yayımlanmasın geri gönderilmez.
4. Yayın Kurulu, yazıda gerekli gördüğü sözcükleri değiştirebilir.
5. Kurallara uymayan yazılar yayımlanmaz.
6. Gazi BESBD'de yayımlanan yazılar için herhangi bir ücret ödenmez.
7. Yayınlanan her araştırmanın verilerininin 5 yıl süre ile araştırmacı tarafından saklanması zorunludur. Yayın politikamız gereğince zaman zaman bazı yazıların verileri ve analiz programları yazarlarından istenebilecektir.
8. Yazı Microsoft Word yazılım programı ile Times New Roman 12 punto ile 1,5 satır aralıklı ve 2,5cm'lik kenar boşlukları bırakılarak ve 20 sayfayı geçmeyecek şekilde yazılmalıdır.
9. Yazılarda Türk Dil Kurumunun imlâ (yazım) kılavuzu örnek alınmalı, yabancı sözcükler yerine olabildiğince Türkçe sözcükler kullanılmalıdır.
10. Yazılar, başlık, özet (Türkçe ve İngilizce), anahtar sözcükler, ana metin, yazar notları (gerekirse), yazışma adresi, kaynaklar ve ekler (gerekirse) bölümlerini içermelidir.

I. Başlık:

En fazla 10-12 kelimedenden oluşan ve 14 punto büyüklüğünde yazılan makale başlığı, yazar(lar)ın adı, soyadı ve çalıştığı kurumu içermelidir. Kurum adları başlık sayfasının alt kısmında 10 punto olarak verilmelidir.

II. Özet ve anahtar sözcükler:

Araştırmanın Türkçe ve İngilizce özetleri araştırmanın amacını, araştırmanın yöntemini, araştırmada varılan sonucu ve yapılan başlıca önerileri kapsamalıdır. Özetler, her iki dilde 'Özet' ve 'Abstract' başlıkları altında 250 kelimeyi aşmayacak şekilde, tek paragraf ve iki yana yaslı olmalıdır. Özetler; amaç, örneklem, veri toplama araçları, işlem yolu, verilerin analizi, kısaca bulgular ve sonuç cümlesini içermelidir. Anahtar sözcükler (3 ila 6 arasında) Türkçe özetin altında 'Anahtar Sözcükler' ve İngilizce özetin altında 'Key Words' başlığı kullanılarak verilmelidir.

III. Ana metin:

Araştırma makalelerinde metin, sırasıyla giriş, yöntem, bulgular, tartışma ve sonuç bölümlerinden oluşmalıdır. Derleme türü makalelerde, makalenin içeriğine bağlı olarak bu sıra izlenmeyebilir. Ana metin "Giriş" alt başlığı ile başlamalıdır. Yöntem, Bulgular, Tartışma ve Sonuç bölümleri yeni bir sayfadan başlamaz; bir bölüm bittikten sonra, aynı sayfada diğeri onu izler.

Giriş: Bu bölümde, gerekçeleri ile birlikte problem ve araştırmanın kuramsal ya da kavramsal çerçevesi ortaya konulmalıdır. Test edilecek hipotezler ve dayanakları belirtilmeli ya da araştırmanın amacı ifade edilmelidir. Bunlar yapılırken başka kaynaklardan paragraflar hâlinde alıntılarının yapılması yerine araştırmacı kendi sözcükleri ile yazının mantığını oluşturmalı, dolaylı aktarma yoluyla görüşleri ifade etmeli, bir görüşü destekleyen, bu görüşe karşı çıkan ya da tarafsız kalan kaynaklar verilmelidir. Şüphesiz gerektiğinde doğrudan aktarma da yapılabilir. Genelden özele, geçmişten bugüne doğru ya da daha başka ama mutlaka mantıkî bir sıra izlenmelidir. Tanımlar, kısaltmalar, varsayımlar ve sınırlılıklar, eğer varsa, bu bölümde gerekçeleri ile birlikte sunulmalıdır. Araştırmanın bu bölümü bir bütün olarak verilebileceği gibi gerektiğinde alt başlıklar altında da verilebilir.

Yöntem: Araştırma grubu/örneklem, veri toplama araçları, işlem yolu ve verilerin analizi olmak üzere 4 alt bölümden oluşmalıdır. Araştırmada izlenecek yöntem araştırmanın tekrarına imkân verecek şekilde açık ve anlaşılır bir dille ifade edilmelidir. Bu bilgiler araştırmanın türünü, desenini, evren ve örneklemine, veri toplama araçlarını, veri toplama biçimini ve verilerin nasıl analiz edileceğini içermelidir. Eğer izlenecek yöntemin gerekçeleri problem bölümünde tartışılmamış ise burada mutlaka tartışılmalıdır. Veri toplama araçlarının özellikleri, geliştirilmesi, geçerliliği ve güvenilirliği konusunda bilgi verilmelidir. Verilerin analizinde kullanılan istatistiksel teknikler, kullanılma amacı, kullanılan anlamlılık düzeyleri belirtilmelidir.

Bulgular: Araştırmanın denencelerini test etmek amacı ile kullanılan istatistiksel analizleri, her değişkene ait ortalama ve standart sapma değerlerini içermelidir. Tablolar ve şekiller metin içinde verilmelidir. Tablolarda verilen bilgiler bir de yazı ile aynen tekrar edilmemeli; tabloda dikkati çeken özel durumlara işaret edilmelidir. Tablo yazısı ve tablo numarası, tablonun üstünde ve sola dayalı olarak verilmeli, tablo başlığı tablo numarasının yanından itibaren yazılmalıdır. Tablo başlığında, yalnızca birinci kelimenin

ilk harfi büyük olmalı, diğer kelimeler küçük harfle başlamalı ve devam etmelidir. Tablolar word programında hazırlanmalı, tablolarda dikey çizgiler olmamalı ve yatay çizgilerin nerelerde olması gerektiği konusunda APA 6 kurallarına bakılmalıdır. Tablo, içeriğine göre 9-11 punto olarak hazırlanabilir. Tablo içeriğinde satır aralarına boşluk verilmemelidir. Şekil numarası ve şekil başlığı şeklin altında yer almalıdır. Özel baskı gerektiren şekil ve fotoğraflarla ilgili giderler, yazar tarafından karşılanır.

Tartışma: Araştırma bulgularının literatür ışığında açıklanmasını ve tartışılmasını içermelidir.

Sonuç ve öneriler: Araştırmanın amacına uygun, ona cevap niteliğinde bir sonuç ortaya konulmalıdır. Sonuç mutlaka bulgulara dayalı ve onlarla açıklanabilen bir yapıda olmalıdır. Bu araştırmanın bulguları ve ulaşılan sonucun ışığı altında uygulama ve araştırma önerilerine yer verilmelidir.

Yazar notları: Araştırmayı destekleyen kurum(lar)ın ya da araştırmaya katkı sağlayan kişilerin adları ve istenirse teşekkür ifadeleri bu kısımda yer almalıdır.

Yazışma adresi: Sorumlu yazar ile bağlantı kurulabilecek adres, e-mail adresi, telefon numarası ve varsa faks numarası bu bölümde yer almalıdır.

Kaynaklar: Yeni bir sayfadan başlamalıdır. Metin içinde belirtilen tüm kaynaklar 'Kaynaklar' listesi içinde yer almalıdır. Kaynak gösterimi için Gazi Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi web sayfasındaki yazım kurallarına bakılmalıdır.

Ekler: Yeni bir sayfadan başlamalıdır. Araştırmada kullanılan ölçekler gibi ek bilgileri içerir.

Metin İçi Kaynak Gösterimi

Metin içinde kaynağın belirlenmesi dipnot şeklinde değil, yazarın soyadı, yayın tarihi, doğrudan aktarmalarda sayfa numarası verilerek yapılmalıdır. Örnekler:

Sevim, (2002) ..., Sevim'e (2002,15) göre ...,

Gysbergs ve Henderson (1997) ..., Gysbergs ve Henderson'a (1997) göre ...

Kavcar, Oğuzkan ve Sever (2002)...

Yazar sayısı 3 ile 5 arasında ise, metin içinde geçtiği yerde yukarıda olduğu gibi verilir, daha sonra ise Kavcar ve arkadaşları (2002) ... olarak verilmelidir.

Yazar sayısı 6 veya daha fazla ise metin içinde ilk geçtiği yerden itibaren Kavcar ve arkadaşları (2002) olarak verilmelidir.

Cümle sonunda, parantez içinde birden fazla esere atıfta bulunuluyor ise, kaynaklar yayın tarihi sırası ile verilmelidir.

Paragraf sonunda kaynaklar, parantez içinde yazar soyadı ve yayın tarihi ile verilmelidir (İmamoğlu, 2002).

Kaynakça Gösterimi

Kaynaklar alfabetik sıra ile verilmelidir. Birden fazla yazarlı Türkçe ve yabancı kaynaklar için son yazarın soyadından önce 've' yazılmalıdır.

Kitaplar

Sevim, Y. (2002). *Basketbolda kondisyon antrenmanı*. Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.

Makaleler

Kavasoğlu, İ. ve Yaşar, M. (2016). Toplumsal cinsiyet normlarının dışındaki sporcular. *Spor Bilimleri Dergisi*, 27(3), 118-132.

Tezler

Şinoforoğlu, T. (2007). *Selim Sırrı Tarcan ve İsveç jimnastiği: Beden eğitiminde İsveç modelinin II. Meşrutiyet dönemi Türk eğitim sistemine entegrasyonu* (Yayımlanmamış doktora tezi). Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.

Bildiriler

Balçıkankılıç, G. S.. (2010, Kasım). *Lisans derslerinde sosyal iletişim ağlarının kullanımı üzerine öğrenci görüşleri*. 11. Uluslararası Spor Bilimleri Kongresine sunulan bildiri, Spor Bilimleri Derneği / Gazi Üniversitesi, Antalya.

Editörlü kitap

Yıldıran, İ. ve Gültekin, T. (Ed.). (2012). *Anadolu uygarlıklarında spor*. Ankara: Spor Yayınevi ve Kitabevi.

Editörlü kitap içinde bölüm

Aybek, A., Yıldıran, İ. (2016). Baron Pierre de Coubertin'in olimpizm felsefesinde kadın. C. Koca, (Ed.), *Sporun toplumsal cinsiyet halleri içinde* (s. 58-77). Ankara: Spor yayınevi ve Kitabevi.

El Kitapları

Özgüven, İ. E. (1992). HKE Hacettepe kişilik envanteri el kitabı (İkinci revizyon). Ankara: Odak Ofset.

Çeviri kitaplar

Hellman, H. (2001). *Büyük çekişmeler: Bilim tarihinden seçilmiş on tartışma* (Çev. F. Baytok). Ankara: TÜBİTAK.

Anonim

The Chicago manual of style: Fourteenth edition. (1993). Chicago: The University of Chicago Press.

Gazete Makalesi

Ekşi, O. (2002, 23 Mart). İstenen bu muydu? *Hürriyet*, s. 21.

Kurum yayınları

Devlet Planlama Teşkilatı. (2000). *Uzun vadeli strateji ve sekizinci beş yıllık kalkınma planı 2001-2005*. Ankara: DPT.

WEB Sitesi

Bir Web sitesinin tümüne (sitedeki belli bir sayfaya değil) atıfta bulunmak için, sitenin adresini vermek yeterli olacaktır. Örneğin,

Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Derneği. (t.y.). Kongrelerimiz. Erişim adresi: <http://www.pdr.org.tr>

Duyuru

Children's Defense Fund. (2000, Şubat 25). Urge Congress to Support Increase Investments in Child Care, Head Start and After-School in the FY2001 Budget [Duyuru]. Washington, DC: Autor. İnternet'ten 13 Mart 2000'de elde edilmiştir: <http://www.childrensdefense.org/takeaction/childcare.html>

Özet

Irak, M. (1998). Uyku ve bilgi işleme süreçleri. *Türk Psikoloji Yazıları*, 1(1), 17-30. İnternet'ten 08 Ocak 2000'de elde edilmiştir: <http://www.psikolog.org.tr/tpy/1/metehan.htm>

Bir Web sitesinde belirli bir sayfa

Türk Psikologlar Derneği Deprem Özel Çalışma Grubu Basın Bildirisi: Deprem Bölgesi Eğitim Öğretim Yılına Hazır mı?. (1999, 22 Eylül). Erişim adresi: <http://www.psikolog.org.tr/deprem/basinbildiri5.htm>

Elektronik dergiler

VandenBos, G., Knapp,S., & Doe, J. (2001). Role of reference elements in the selection of resources by psychology undergraduates [Electronic version]. *Journal of Bibliographic Research*, 5, 117-123.

Elektronik Veri Tabanlarından Alınan Makale ve Özetlere Atıfta Bulunma

Elektronik veri tabanları için tarih (CD-ROM'lar için belirtilmez), kaynak (örn.,SSCI, ERIC) ve veri tabanının adı ile diğer ek bilgiler (madde numarası gibi) belirtilmelidir. Web kaynakları için ise, o veri tabanına giriş sayfasının adresi (URL) verilmelidir. (örnek; <http://www.ebscho.com>).

Örnekler

1. Saracho, O. N.(1999). A Factor analysis of preschool children's play strategies and cognitive style. *Educational Psychology*, 19(2), pp 165+ İnternet'ten 08 Ocak 2000'de EBSCO veri tabanından (Academic Search Elite) alınmıştır: <http://www.ebsco.com>
2. EBSCO web sitesi, Academic Search Elite, Business Search Elite, ERIC gibi onlarca veri tabanını bünyesinde bulundurmaktadır. Bu nedenle atıfta bulunurken EBSCO web sitesinden alındığı ifadesine ek olarak ilgili veri tabanının adı da (yukarıdaki örnekte Academic Search Elite) belirtilmelidir.

GAZI JOURNAL OF PHYSICAL EDUCATION AND SPORTS SCIENCES

Submission Guidelines

Focus and Scope

Gazi Journal of Physical Education and Sport Sciences (GJPES) is a refereed journal published quarterly (January, April, July, October) by Gazi University School of Physical Education and Sports. The journal seeks to serve the professional interests of individuals working in various physical education and sports disciplines. Preferences are given to articles that report educational research, suggested models, reviews of recent literature and discussions that are relevant to educational concerns and issues.

Manuscript Style and Format

APA Style (the style set by the American Psychological Association, sixth edition) is used for text references and notes. To be considered for publication, manuscripts should be written in Times New Roman, 12 pt., 1.5 spacing throughout with margins of 2.5cm. and should not exceed 20 pages.

Submission Requirements

GJPES publishes only original works that have not been previously published and that are not under consideration by any other publication. Manuscripts will be sent to at least two referees and they will be sent back to the authors for any corrections when necessary.

Each submission must contain the following components: Title page, abstract (Turkish and English), key words, main text, references, summary (extended summary) appendices, tables, figure titles, figures, notes and correspondence addresses. Tables, figures, pictures and graphics should not exceed margins. For this reason, they can be written with a smaller pt. and with single spacing.

One named copy and two unnamed copies of the manuscript and one CD should be posted or sent by e-mail in Microsoft Word format.

Authors are responsible for opinions expressed in the article. Articles published in the GJPES should only quote by showing references. Manuscripts submitted to the GJPES will not be returned whether they are published or not. Publishing committee may change words if necessary. Articles that do not comply with the rules will not be published.

No fee will be given to the authors publishing in the GJPES. All rights are reserved after manuscripts are published.

It is obligatory for the researchers to keep the data for 5 years. Due to our publishing policies, from time to time some of the data and analysis programmes may be requested from the authors.